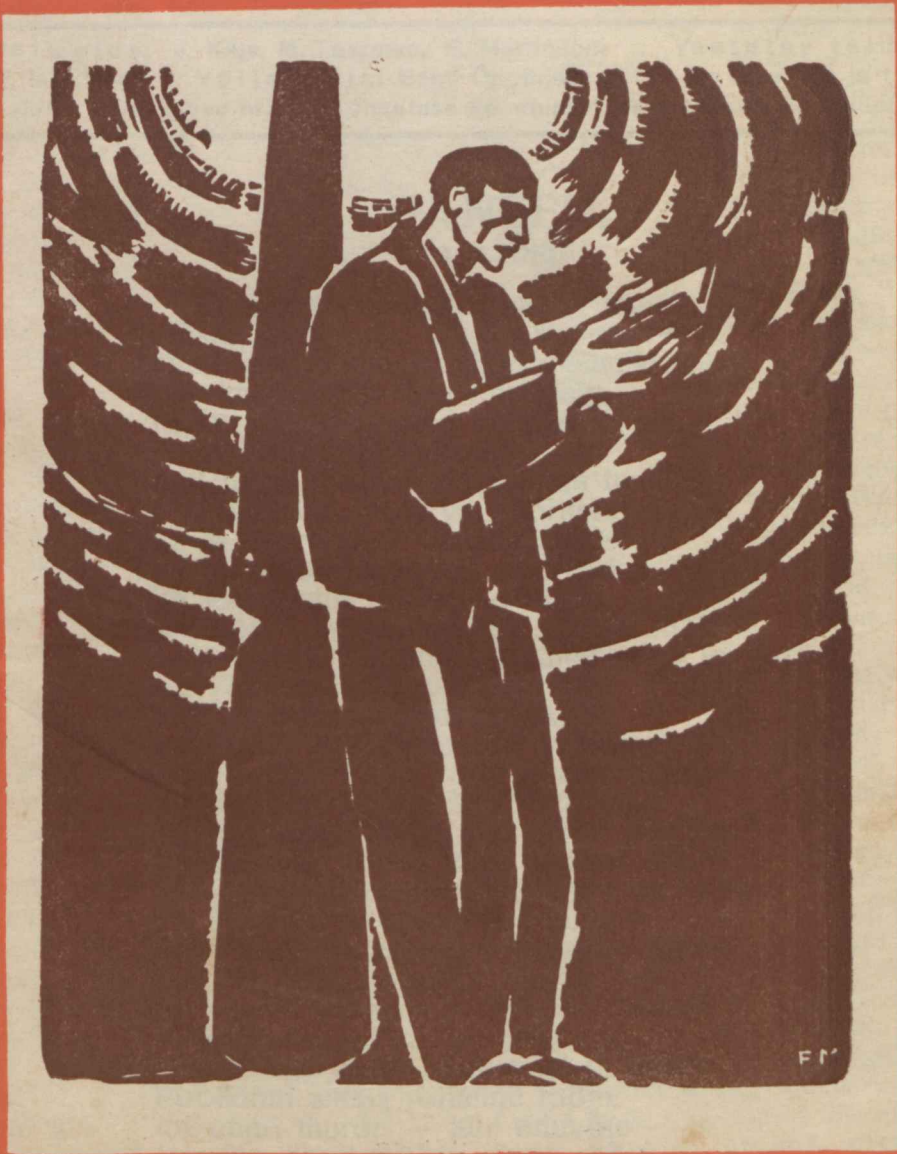

HIND 20 MARKA

NOORUSMAA

ÕESTI NOORSOO AJAKIRI

TEINE AASTAKÄIK

NR. 17-18

MIHKLIKUU

1927

S I S U:

O. Särel — Panter. — M. L. — Chamisso. — Chamisso — Peeter Šlemili kummaline lugu. — M. L. — August Kitzberg. — Õnneigatsus. — Väär kujutis inimesest. — Oleme Eesavid. — Hall lind. — N. Garin — Vana kaev. L. Tolstoi — Haikala. Piltidest. — Spordi ringvaade. — Kabe. — Male.

NOORUSMAA

EESTI NOORSOO AJAKIRI

Nr. 17-18.

Mihklikuu

1927.

Toimetuse juhataja: J. Käis, M. Laarman, E. Martinson. :: Vastutav toimetaja: E. Martinson. :: Väljaandja: Eesti Õpetajate Liit. :: Toimetuse ja talituse: Tallinn, Rataskaevu nr. 22. Toimetuse kõnetunnid esmaspäeval ja reedel k. 12—1.

PANTER.

O. SÄREL

Käis ringi rahutuna kitsas puuris,
kui demon kole, must kui sügisveed.
Müüd kiirgavaist, poolkinni silmist luuris
pilk kui kuldroheline tule leek.
Ja kui mu liiginevaid samme kuulis,
elastilisel hüppel kõrgle
end heitis, painuv nagu paju tuulis...
Pilk kuri, õel, võis viia nõrkele:
nii kohutav säääl vihatuli vilkus,
nii turmalõotav iõsis iõge leek.
Ta teraspuuri purustella tahtis,
ent nägi: võitmatumaks vangla jääb.
Ta — vägev, hirmus — ainult vangi ja vahiks
on vaenlased ja alistuda jääb.
Kui hävitaks ta inimese väikse —
see loom, kes piiramatu vabadust
kord nautis all ta kodu kuuma päikse
kui demon kole, sügisõõna must.
Ta elas säääl, kus kohas püha Ganges,
palmadvad taeva iõsta tahtsid end,
säääl mägestikud jääs ja igaveses hanges
kui kalliskives koidul helenend.
Säääl baananmetsas, hiiglajärve ääres,
mis üleni täis lootoskarikaid,
aroomest hurmavaist õõatmosfääres
ta varitses, sai saake parimaid.
Ei tea, kas kodu otsib veel ta mõte...
Poolkinni silmist roheline lõõm,
tal puuri murda — tühi ettevõte
ja selle laiust mõõta ainus rõõm.

Chamisso.

M. L.

Adelbert von Chamisso oli sünnilt prantslane ja temast sai saatuse tahtel saksa kirjanik. Ta õige nimi oli Charles Louis Adelaide de Chamisso de Boncourt. Aastal 1781 sündis ta 30. jaanuaril Boncourt'i lossis Prantsusmaal vana ja kuulsa aadelisugvõsa järeltulijana. Ta esivanemate seas oli rida kuulsaid sõjamehi ja võimumehi. Siis tulid aga teised ajad. Revolutsiooni lained käisid kõrgelt ja hävitasid ta vanemate lossi ja panid tulevase luuletaja perekonna hulkuma mööda maailma paigast teise. Oma eluloole on annud luuletaja oma laulus „Boncourt'i loss“. Säält kirjeldab seda vana feodaallossi, mille müüride vahel kasvas ta kord lapsena ja kus nüüd käib ader oma künniteed.

Chamisso perekond rändas läbi Hollandi ja Saksamaa Berliini. Siin noor Adelaide ehk siin antud nimega Adelbert sai kuninganna paažiks. Paar aastat hiljem algas ta sõjateenistus lipnikuna ühes jalaväe rügemendis.

Napoleon annab ta vanemaile loa tulla tagasi Prantsusmaale, Adelbert jääb Berliini. Juba siis algab ta kirjanduslik tegevus. Ta algab selle prantsuse luuletuste kirjutamisega ja alles pärast tulevad saksakeelsed. Hoolimata sellest, et sakslased peavad teda üheks kõige saksalisemaks luuletajaks, oli ta kogu oma eluaja poolprantslane. Ta hälli ääres olid kõlاند prantsuse laulud ja jäid talle kõlاند igavesti. Kogu oma eluaja luges ta arve prantsuse keeli.

Peagi ta leidis salga kirjanduslike huvidega sõpru ja nendega koos andis välja „Muusadealmanaki“. Selle kõrval uuris ta ladina, kreeka ja euroopa elavaid keeli. Tas tõuseb huvi looduste

teaduse vastu ja ta kuulab ülikoolis loodusteaduslikke loenguid.

Siis tuleb sõda. Sõda Prantsusmaa vastu ja noormees on sunnitud sõdima oma uue isamaa sõjaväes oma tõelise isamaa vastu. Sõja ajal ta otsib rahuldust Homerose ja müstiku Jakob Böhme töist ja sõja lõppedes lahkub kaptenina väeteenistusest aastal 1807.

Kolme aasta pärast kutsutakse ta Napoleonville'i lütseumi vanade keelte õpetajaks. Ta katsub uuesti prantslaseks saada. Professori kohast aga ei tule midagi välja, noor-

mees satub prantsuse kirjanduslikkudesse ringkondadesse ja tuleb 1812. aastal tagasi Berliini. Chamisso kannatab raskesti. Berliinis peetakse teda prantslaseks ja vaadatakse umbusklikult ja viltu. Prantsusmaale ta on hoolimata oma sünnipärast sakslane ja see maa on saand talle täiesti võõraks. Noor Chamisso on saand kaheks, lõhkikärastatud hingega, isamaata ja koduta tunneb ta end.

Siis satub kord ta kätte ajaleht, kus teatatakse, et vene valitsus korraldab suure uurimusreisi põhjanabale Otto von Kotzebue juhatusel. Chamisso paneb kõik rattad käima ja püüdeil on tagajärg: ta saab loodusuurijana vene uurimusekspeditsiooni liikmeks. Teekond läks ümber maailma: Hamburg, Kopenhagen, Plymouth, Teneriffa, Bra-

Chamisso.

siilia, Tšiili, Kamtšatka, Kalifornia, Sandvitsi saared, Manila, Häälootuse neem, London ja Peeterburg olid paigad, mida nägi Chamisso oma kolmeaastasel sõidul.

Siis tuleb ta 1818. a. tagasi ja ta luuletused hakkavad võitma ikka enam ja enam tähelepanu. Ta asutab endale kodu, astub abiellu, elab austatuna ja jõukana.

Eriline aupaik Chamisso toodangus ta luuletuste kõrval on „Peeter Šlemiilil“. — See on jutustus, mille Chamisso olevat kirjutand oma sõbra Hitzigi lastele muinasjutuna lugemiseks. See raamat aga on kaugelt enam kui lihtne muinasjutt. Loo päätegelaseks on mees, nimega Peeter Šlemiil. Šlemiil on juudi sõna ja tähendab umbes sama, mis eesti keeli hädavares. Säärasena näis Chamisso endale ise — viletsana ja mahajäetuna. „Peeter Šlemiil“ kummalises loos õieti on kujutatud Chamisso enda elukäik. Šlemiil müüb oma varju kuradile ja siit pääle algab tal uus elu. Ta varjutumast olekust kasvab rida kannatusi ja hingeväevu. Vari on siin tehtud kõige kodanliselt lugupeetava ja austatava sümboliks. Chamisso ise kaebas ühele sõbrale, et „tal ei olevat kuski kohta.“ — „Olen Saksamaal prantslane, Prantsusmaal sakslane, katoliiklaste seas protestant, protestantide seas katoliiklane, aristokraatidele jakobiinlane ja demokraatidele aadlik.“ Chamisso teenis ohviterina Saksamaad. Ta kodumaa, Prant-

susmaa, silmis sellega ta müüs oma varju, oma auväärsuse, kaotas lõpulikult lugupidamise.

Jutus Šlemiil pääseb oma kannatusist seega, et ta juhuslikult ostab seitsmepenikoorma saapad ja tänu neile pole enam seotud ühegi kindla paigaga. Ta rändab ühest maakera paigast teise, pühendab end teadusele, nagu Chamisso. Teaduse seitsmepenikoorma saapad viivad mehe rahvusvahelisele vaimuväljale, kus pole tähtis enam sakslase ega prantslase mõiste, keegi ei otsi ega nõua sääal ametlikku ja austatavat varju. Nagu Chamisso elu ise oli pooleks käristatud ja kahepalgeline, nõnda on seda ka „Peeter Šlemiilil“ lugu. Ühel pool leiame lihtse ja kaaskiskuva vestluse mehest, kes müüb varju kuradile ja raskesti kannatab selle tagajärgedest, teisel pool aga sügav-filosoofiline sisu, tõeline hingekannatuste tagapõhi, kust paistab meile vastu luuletaja enda nägu. Harvul raamatuil maailmakirjanduses on õnnestund nõnda ühendada lihtsemeelselt vestev muinasjutt sügava ja paljukõneleva varjatud sisuga. Harvul raamatuil sellepärast ka on säärane südamlük veetlus suure kunstilis-kirjandusliku väärtusega. „Peeter Šlemiil“ on noorsooraamat neile, kes sääal näevad ainult ta muinasjutulist sündmustikku, sügavtõsine inimelu traagika kirjeldus neile, kes kirjandusliku teose kaudu oskavad vaadata kaugemale ja sügavamale.

Peeter Šlemili kummaline lugu.

Adelbert von Chamisso. Eesti keele M Laarman.

F. Kaski illustratsioonid.

Sain viimaks jälle tagasi mõistuse ja ruttasin minema paigast, kus mul polnud loodetavasti enam midagi teha. Esiteks täitsin oma taskud kullaga, kõitsin siis koti nööriega endale kõ-

kene!“ viskasin talle ta hääsoovliku näpunäite eest kuldtüki ja astusin puude peitu.

Värvavas kuulsin tunnimehelt: „Kuhu on jäänd härra vari?“ — ja varssi selle järel paarilt naiselt: „Jeesus Maarja! Sel vaesel polegi varju!“ See juba hakkas mind ärritama ja ma keeldusin hoolega astumast päikesepaistes. Igal pool see ei läind korda, näiteks Laial tänaval, millest pidin minema üle ja kus mu õnnetuseks samal tunnil poisid tulid koolist.

Ühel neetud küürakal võrukaelal — praegu veel näen teda — oli kohe selge, et mul puudub vari. Suure kisaga ta teatas sellest kohe kogu aguli kõigile kirjajäütsidele, kes mind hakkasid kohe narrima ja loopima mudaga. „Korralikud inimesed võtavad päikese kätte ilmudes varju kaasa!“ Neist vabanemiseks heitsin kulda kahel käel tänavale ja hüppasin üüritõlda, kuhu mind aitasid häd inimesed.

Veervas vankris ükski jäänuna hakkasin kibedasti nutma. Minus juba hakkas tõusma arusaamine, et kuivõrra kuld maailmas kaalub üles teened ja voorused, seevõrra tuleb hinnata vari kullast kallimaks. Ja nõnda nagu olin varemini ohverdand südametunnistuse rikkuse eest, olin nüüd annud oma varju tühja raha eest. Mis võis, mis pidi nüüd minust saama maailmas!

Olin veel väga segane, kui tõld peatus mu vana võõrastemaja ees. Ehmu sin mõttest, minna veel kord sinna vitsasse katusekambrisse. Lasin tuua oma asjad alla, võtsin põlgusega kehva kompsu, viskasin toojale mõne kuldraha ja käskisin sõita peenimasse võõrastemajja. Maja asetses vastu põhjakaart ja mul polnud vaja karta päikest. Tasusin kutsarile kullaga, lasin anda endale parimad toad ja lukustusin sinna niipea kui võisin.

Arva nüüd, mis hakkasin tegema! Oo, mu armas Chamisso, isegi sulle selle pihtimine paneb mu punastama. Tõmbasin põuest õnnetuma koti ja mingi vihaga, mis leekivana tulekahjuna

„nägin võtvat varju murult. . .“
(vaata eelmine number.)

vasti kaela ja pistsin ta põue. Pääsin kellegi märkamatul pargist, jõudsin maanteele ja suundusin linna. Kui liginesin nõnda mõtteis värvavale, kuulsin tagaselja hüütavat: „Noorhärja, hei, noorhärja! Kuulge ometi!“ — Vaatasin tagasi, üks vanaeit hüüdis mulle: „Vaadake ometi ette, noorhärja, olete kaotand oma varju.“ — „Täna, ema-

mus aiva suurenes, tõmbasin säält välja kulda, kulda ja ikka enam kulda. Poetasin teda kivipõrandale, kõndisin tast üle, lasin tal kõliseda. Mu südame mõnutesedes särast ja kõlinast heitsin metalli metallile lisaks, kunni kukkusin ise väsinuna kallile asemele, selles naudingus kaeveldes ja üle selle väherdades. Nii möödus päev ja öhtu, ma ei avand uksi, öö leidis mu kullal lamavana ja siis vallutas uni minu.

Siis nägin sinust und. Mulle paistis, nagu seisaksin su väikese kambri klaasukse taga ja näeksin sind istuvat töölaua ääres luukere ja kuivatatud taimede kimbu vahel. Su ees olid avatud Halleri, Humboldti ja Linné raamatud, sohval lamas Goethe köide ja nõiasõrmus. Vaatlesin kaua sind ja iga asja su toas, jälle sind, sa aga ei liigutand, sa ei hingand — sa olid surnud.

Ärkasin. Näis olevat veel väga vara. Mu kell seisis. Olin nagu läbi pekstud, lisaks veel janune ja näljane. Eilsest hommikust saadik polnud ma midagi söönd. Pahameelega ja tüdimusega tõukasin endast kulla, millega olin vähe aja eest täitnud oma südame. Nüüd ma ei teadnud enam, mis sellega hakata pääle. Nõnda ei võind see jääda lamama, — katsusin kas kott teda uuesti ei neelaks — ei. Ükski mu aknaist polnud mere poole. Pidin ta vaevas ja higis vedama suure kapi juure ja peitma sinna. Ainult mõne kamalutäie jätsin välja. Tööga valmis olles viskasin väsinuna leentooli ja ootasin majarahva ülestõusu. Niipea, kui oli võimalik, lasin tuua endale süüa ja kutsuda peremehe.

Kõnelesin tolle mehega oma kodu sissesäädest. Ta soovitas mulle mu eest hoolitsejaks kellegi Bendeli, kelle truu ja arukas nägu mu peagi võitis. Sama mees oligi too, kelle kiindumus mind saatis trööstides siit pääle läbi eluvaeva ja aitas mul kanda mu sünget saatust. Kogu päeva veetsin tubades peremeheta teenijatega, kingseppadega, rätsepatega ja kaupmeestega. Säadsin end sisse, ostsin eriti palju väärtasju ja kalliskive, et vähegi saada lahti väljakühveldatud kullast. See kõik aga ei paistnud kuigi palju hunnikut vähendavat.

Kogu aja olin rängas mures oma seisukorrast. Ma ei julgend sammugi minna uksest välja ja öhtul lasin saalis

„Kukkusin väsinuna kallile asemele.“

stüüdada nelikümmend vahaküünalt enne kui astusin pimedusest. Öudusega tuletasin meele hirmsat juhtumust koolipoistega. Otsustasin veel kord proovida avalikku arvamist, ehkki seks oli vaja palju julgust. Ööd olid sel ajal kuuvalged. Hilja öhtul heitsin endale ümber laia mantli, vajutasin kaabu sügavasti silmile ja roimarina värisedes hiilisin uksest. Alles ühel kaugel platsil astusin välja kuuvalgesse majade varjust, mille peidus olin sammund siamaani. Olin valmis võtma oma saatust möödaminejailt.

Päästa mind, sõber, kõige selle valusa kordamisest, mis pidin kannatama. Naised näitasid tihti sügavaimat kaastunnet, mis neis tekitasin. Nende väljendused ei puudutand mind vähem va-

„Kattis oma ilusa näo looriga. . .“

lusalt kui noorte irtitus ja meeste kõrk põlgus, eriti säärase paksude ja kehakate, kes heitsid endast laia varju. Ilus süütu tütarlaps, kes saatis oma mõttes mahavaatavaid vanemaid, heitis juhuslikult mulle oma särava pilgu. Mu varjutumat olekut märgates ta ehmus silmanähtavalt, kattis oma ilusa näo looriga, langetas pää ja läks sõnatumalt mööda.

Ma ei suutnud seda kauemini taluda. Palavad pisarajad purskasid mu silmist ja purustatud südamega tõmbusin tagasi pimedusse. Sammu kindlustami-

seks pidin end toetama vastu maju ja pikkamisi minnes jõudsin hilja oma korterisse.

Öö veetsin uneta. Teisel päeval oli mu esimeseks mureks kõikjal lasta otsida halli kuuega meest. Vahest õnnestub mul ta leidmine. Ja kuus oleksin õnnelik, kui temal oleks meie meeletumast kaubast samuti kahju kui minul! Kutsusin Bendeli, kes näis omavat osavuse ja oskuse. Kirjeldasin täpselt meest, kelle käes ütlesin olevat varanduse, mille ta elu mulle oleks vaid piinaks. Teatasin talle aja ja koha, kus teda nägin, kirjeldasin kõiki, kes olid olnud säääl juures, ja lisasin veel juure: päriku ta põhjalikult järele pikksilma, kullaga tikitud türgi vaiba, uhke telgi ja lõppeks mustade ratsahobuste lugu, mis oli selle mõistatusliku mehega kuidagi saladuslikult ühenduses, mehega, kes näis kõigile paistvat vähe tähtsana, kelle ilmumine aga oli hävitand mu elust rahu ja õnne.

Oles rääkind, tõin välja kulla, koorma, mida vaevalt suutsin kanda. Lisasin väärtuse suurendamiseks veel juure kalliskive ja juveele. „Bendel,“ ütlesin, „see tasandab paljud teed ja teeb palju kergeks, mis näib võimatuks. Ära ole sellega kokkuhoidlik, nagu pole seda minagi. Mine ja rõõmusta oma isandat teadete toomisega, millest ripub kogu ta lootus.“

Ta läks. Hilja ja kurvana tuli ta tagasi. Ei keegi härra Johni teenreist, ei keegi ta külalisist, kõiki oli ta usutelnud, võind vähimatki tuletada meele halli kuuega mehest. Uus teleskoop oli säääl ja keegi ei teadnud, kust ta tulnud. Vaip ja telk olid veel laiaili ja lahtilõuduina samal kingul, sulased kiitsid oma isanda rikkust ja keegi ei teadnud uute väärtasjade päritolu. Ta ise oli neist rõõmus ja teda ei huvitand see, kust ta nad saand. Hobused olid nooril härradel heldust, kes nad neile samal päeval kinkind. Niipalju selgus Bendeli üksikasjalisest seletusest, kelle suur hool ja ärukas asjaajamine ka nii viljatumast tagajärjest hoolimata sai teenitud kiituse. Süngelt andsin talle märgi jätta mind üksi.

G. Reindorff

Viru rand

„Olen toond,“ algas ta uuesti, „här-
rale teate kõige tähtsamast. Mul aga on
veel täita ülesanne, mille andis mulle
täna hommikul vara keegi, kes tuli ukse
ees vastu, kui läksin asjatoimingule, mis
lõppis nii tagajärjetumalt. Mehe enda
sõnad olid järgmised: Ütelge härra Pee-
ter Šlemiilile, et ta mind siin enam ei
saa näha, sest lähen üle mere ja soodus
tuul praegu kutsub mind sadamasse.
Aga aasta ja ühe päeva pärast on mul
au otsida ta ise üles ja pakkuda talle
teist ja arvatavasti meeldivat kaupa.
Andke talle edesi mu kõige alandlikum
kummardus ja tänu. — Küsisin talt, kes
ta on, ta aga ütles, et teie teda tun-
nete.“

„Kuis nägi mees välja?“ hüüdsin as-
ja aimates. Ja Bendel kirjeldas mulle

hallikueelist meest joon-joonelt ja
täpp-täpilt.

„Õnnetu,“ kisendasin ringutades kä-
si, „see oli ju ta ise!“ Tal langes nagu
kae silmilt. „Ja, tema see oli tõesti!“
hüüdis ta ehmunult. „Ja mina olin pime
ja nürimeelne, ei tunnud teda, andsin
ära oma isanda!“

Palavasti nuttes ta hakkas tegema en-
dale kibedaid etteheiteid. Ahastus, mil-
les ta viibis, äratas minugi kaastundmu-
se. Trööstisin teda ja kinnitasin palju-
kordselt, et ma ei kahtle ta truuduses.
Saatsin ta kohe sadamasse, et ta või-
maluse korral sääl veel otsiks haruldase
mehe jälgi. Aga sel hommikul oli sõit-
nud sadamast sääl vastastuulte pärast
seisnud palju laevu igäüks ise ranna,
ise maailmakaare poole ja hall mees oli
kadund jäljetumalt. (Järgneb.)

F. Sannamees: A. Kitzberg.

August Kitzberg.

August Kitzberg on surnud. Vana „tuuletallajat“ pole enam. Kas tõesti?

Ei! August Kitzberg ei sure kunagi. Vana kirjanik, kelles ammu juba oli võtnud maad „igatsus pika une järele“, läks magama pikka und, valvama ja meie sekka igavesti elama jäi ta nooruslikult värske ja igavesti noorusele kõnelev vaim. Nii on see kõikide nendega, kes elus põlend tunglana valgustades ümbrust, kes elava sõnaga süüdand põlema inimeste südameid, kes oma vaimust saatnud päikesepaistet ja elu ümbrusse. August Kitzberg oli üks neist.

Kaunisti on kõnelnud sääraseist mehhist Kuhlbars oma „Häitsme meestes“. Kitzberg oli „häitsmemees“, pärit sellest kõrgeist ja ülevast õiteriigist, kust mägedetuuled toovad aegajalt kaunilõhualisi puhanguid alla inimorgudesse, alla igapäevases elus askeldavate surelikekude sekka. Ja siis inimesed löövad pilgu üles, näevad päikesekulda ja õitesäraš mägesid, tuulis kihutavaid taevapilvi ja kogu maailma ta kauniduses, mida muidu ei panda tähelegi. Häitsmemehed toovad meile vilju, mida „meie maa ei kasvata“, nad kannavad meid „lillemägedele oma taevahõnguga“. Ja sääil kõmavad surelikele hääled „mis ilm es jõvva sünnita.“

Ja meie, kes kõnnime mööda madalalt looklevaid maanteid oma elulagendiku ühest äärest teise, peatugem korraks ja kuulatagem! See on häitsmemeeste laul, mille tuul sääraseil silmapilgel kannab meieni; see on lillmägede ebamaine hingus, mis läbistab meie elurännaku tolmund õhu; need on teise, ülevama, suurema, vaimumaa ilma viljad, mis nad ulatavad meile.

Peatugem hetkeks! Paljastagem pää ja kuulatagem! Ja tundkem sama, mis lausub luuletaja:

„Ent tema hõng käip üle ilma,
ta nimi peap elama.“

M. L.

E. Viiralt

Puulõige

Õnneigatsus.

— „Mis läheb meie õnn või õnnetus korda teistele inimestele! See on täiesti meie eraasi. —

Aga mõnele inimestele pakub nii suurt lõbu teiste asjust lobisemine.

Kuid asjasse suhtutakse pääliskaudselt, kui arvatakse, et inimesed küsivad teiste õnnelikkuse järgi vaid lobisemistarbest. See ei juhtu vaid kombest, selle põhjused on sügavamal. See toidab oma juuri igas inimeses peitvast sügavast ja kustutamatu õnne

ihast. Tahtmine olla ja elada õnnelikuna ärkab inimeses siis, kui mõistuse esimene säde sütib. — See põleb ja leegib inimeses senni, kui taju viimne sähvatus kustub. Ja õnnelikkuse püüdmine ei piirdu üksi selle eluga, vaid sirutab käsivarred veel haua teisele poolelegi. Ning sääl ei piirdu õnne ihad mõne määratud ajajärguga, vaid igavikku nad unistavad. Inimese õnnelik suleb sülelusse oleviku, samuti tuleviku — kogu igaviku.“

„Ja milline on tulemus kõigest väsimatust, välgatlevast õnne pürgimusest?

Meie esiisade aastatuhandete kuldes saavutatud kogemus on sulgund ohkesse:

„Kübeke on elus õnne, suurem osa muresid! —“

Nõnda kirjutab Soome suur noorsoosõber, rahvaülikooli juhataja Rope K o j o n e n raamatus „Õnn“, mis hiljuti Noorsoo Karskusliidu väljaandel („Sõnavara“ kirjastus 1927. a. Tartus,

hind 100 marka) ilmus. Selles teoses avaldab elukogend autor ülevaid ja kauneid mõtteid eluoskuse, õnne ja õnnetuse küsimuste kohta ja juhatab lugejaile teed kannatuste ja elumurede vallast õilseile elamusile, oskusele elada ja enesega rahulolemisele. Selle kauni raamatu lugemist soovitame kõigile noorusmaalasile.

Järgnevas toome kolm lühikest väljavõtet nimetatud teosest.

Väär kujutis inimesest.

Üheks meie õnnetuse põhjuseks on see, et meil on üldiselt väär kujutis inimesest. Vahel me loodame liialt teiselt inimeselt, mille järelduseks on kibe pettumus. Teinekord jälle kaldume kergesti lähemastki inimesest arvama halvemat, kui ta on. Sellasest inimeses peituvast joonest olen näind kaks pilti.

Üks esitas olevust, kes oli osalt naine, osalt elajas. Sellel oli kauni naise keha kuni vööni. Nägu oli ilus kuid külm. Alakeha oli segu lõvist, tiigrist, hüüänist ja šaakalist. Iga joon ilmutas röövlooma. Too kaksikolend oli asetatud ruskesse tühja liivakõrbe. Veel oli pildil verine vaip ja verelomp.

Minule kõneles see maal järgmist: Selle pildi on maalind mees, kes noorena on omand üleva ja ideaalse käsituse naisest. Puhta aatelise noormehe käsituses on noor naine ingel, kellel puuduvad vaid nähtavad tiivad. Sarnasele olendile tahab sellane noormees oma südame avada, teda südame pühadusse lasta, temaga hinge suuri ja vägevaid tundeid jagada. Kuid nii mõnigi sellane noormees on saand kogeda, et naine on kass, kes mängib tema paremate tunnetega, on loom, kes rebib ja lõhub teise tundeelu nii põhjani, et ei jää järele muud, kui verine vaip ja laik verd.

Kuid ainult meestel ei ole sarnaseid kurbi kogemusi naistest. Viimasel on neid ehk veel enam eelmisest.

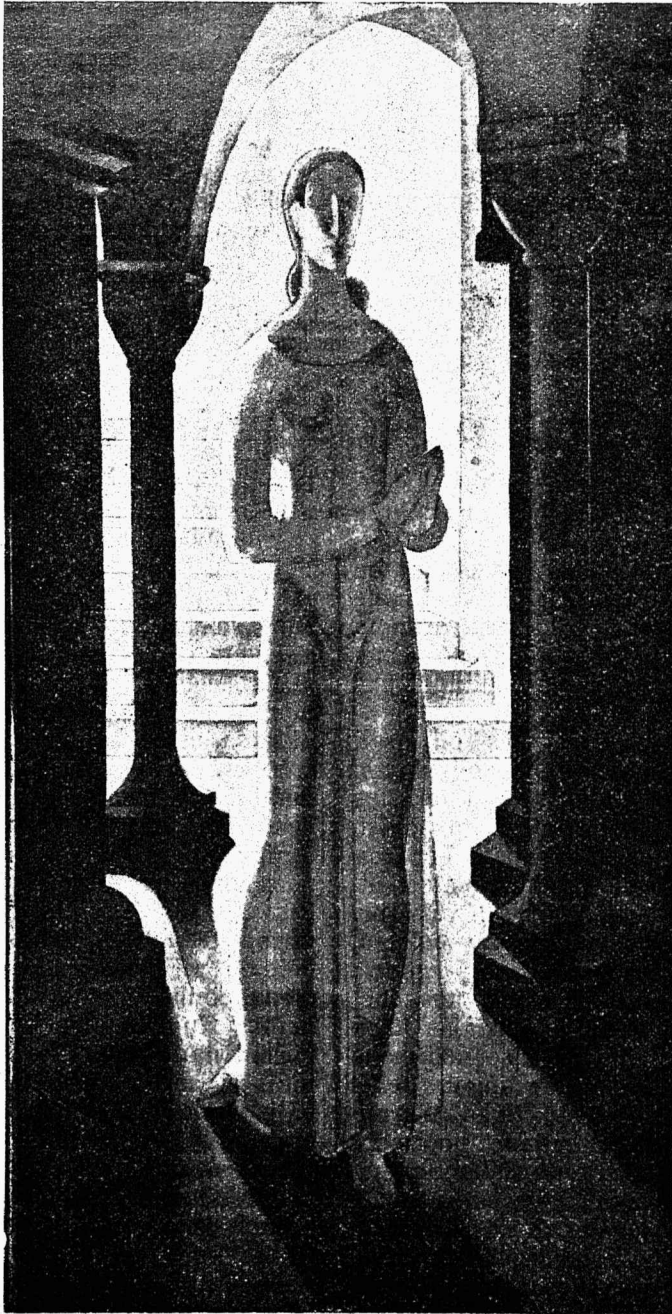
Teine nähtud pilt jutustab sarnaseist.

See maal kujutab ilusat noort naist, kes ülespoole palgeil palub: „Päästa meid kurjast!“ Kuri, millest tahetakse pääseda, on sellel pildil kujutatud silmnähtavana. See on vördjas, ujumisjäsemetega varustatud mees, vastiku välimusega. See jõle olend on haarand kinni kauni neitsi. See tahab rikkuda, määrida, roojastada teda. Tundub, kui oleksid neis vastikuis liikmeis tindikala¹⁾ imemisinapad, millega ta kisub oma ohvrilt kõik elumahlad.

Iga noor aateline naine usub, et noor mees on rüütel, julge ja laitmatu, kes tahab vaid nõrgemale hääd, on valmis teda käsil kandma, kaitsma ja hoidma kõigest maailma pahast, on olend, kelle hõlma võib end muretult heita. Kuid lugematud on olnud need kirkad naishinged, kes on tähele pannud, et mees on vördjas, kes imeb välja elumahlad, määrib ja rüvetab, on kuri, mille eest armuline taevast päästku ja varjaku.

Kummagis käsituses esineb väär kujutis inimesest. Ei ole naine tiivutu ingel, kuid ta pole ka elajas. Temas võib olla pääliskaudsust, kergemeelsust ja tahtmist mängida nooremehe ihade soojendavais kiirtes, kuid temas on ka tunderikkust, ohvrimeelsust, usklikkust,

¹⁾ Autor mõtleb siin pääjalgset looma meres, kel suu ümber mitmed lihaslised harud, „jalad“, mille otsas rohkesti imemisinappu. Tõlk. täh.

F. Kask

Madonna

kõlblist selgroogu. Ei ole meeski rüütel, kelles kõik õilsed omadused kehas-tatud. — Ta on omakasupüüdeline, meeleline ja enesevalitsematu, aga temas on ka autunnet, tahet ja püüet õilsaks eluks. Ta on ebatäieline ilma naiseta, samuti kui naine meheta. Nad on üksteisele tarvilikuks ja armsaks täienduseks.

Liig aateline käsitus inimesest ei vii pettumusele mitte üksi sel juhtumisel, mida eespool on puudutatud, vaid mõnes muuski suhtes. Üldse on inimesil kalduvus tõsta näit. oma erakonna juhtivad jõud kõrgele alusele, kus neid imetellakse ja üsna pimedalt vaid allutakse. Aga kuna needki on surelikud, puudustega ja eksivad inimesed, siis võivad tagajärjed olla hukutavad. Meiegi rahva ajaloos on selle-taolisi kurbi näiteid.

Et saavutada õnne üheselus teise inimesega, peame pääsema temale lähedale. — See on ometi võimatu, kui teine on tõstetud kõrgele alusele. Sellest jutustab keegi endine daani rahvaülikooli õpilane kaasahaarava loo.

Üks daani rahvaülikooli kuulsam õpetaja on surnud professor Paul la Cour¹⁾. Ta oli imestatava armastusega andund oma tööle. Olles andekas teadusemees, pakuti talle profes-sori kohta ilmakuulsas Pariisi ülikoolis. Tema aga ei võtnud pakkumist vastu, sest pidas suuremaks õnneks olla rahvanoorsoo õpetaja Askovi rahvaülikoolis, kui professor Pariisi ülikoolis. Ta ei olnud üksi teadmise pakkujana edukas õpetaja, vaid ka võrratu iseloomu kasvataja ja südameharija. Kuidas ta oli võitnud südameid sellest on üheks tõenduseks tema matuste kirjeldaja lause: „Vaevalt on kellegi haul nute-tud nii palju kui Paul la Couri surnu-raami ääres“.

Sellest mehest on keegi tema endine õpilane alguses arvand, et ta on üliinimene. Niikaua kui õpilane oli sellase käsitusega, ei võind ta läheneda ega sügavasti kiinduda la Couri, vaid suhe püsis jahedana. Aga kui noormees ühel päeval märkas, et la Courgi oli inimlikkude vajaduste alune,

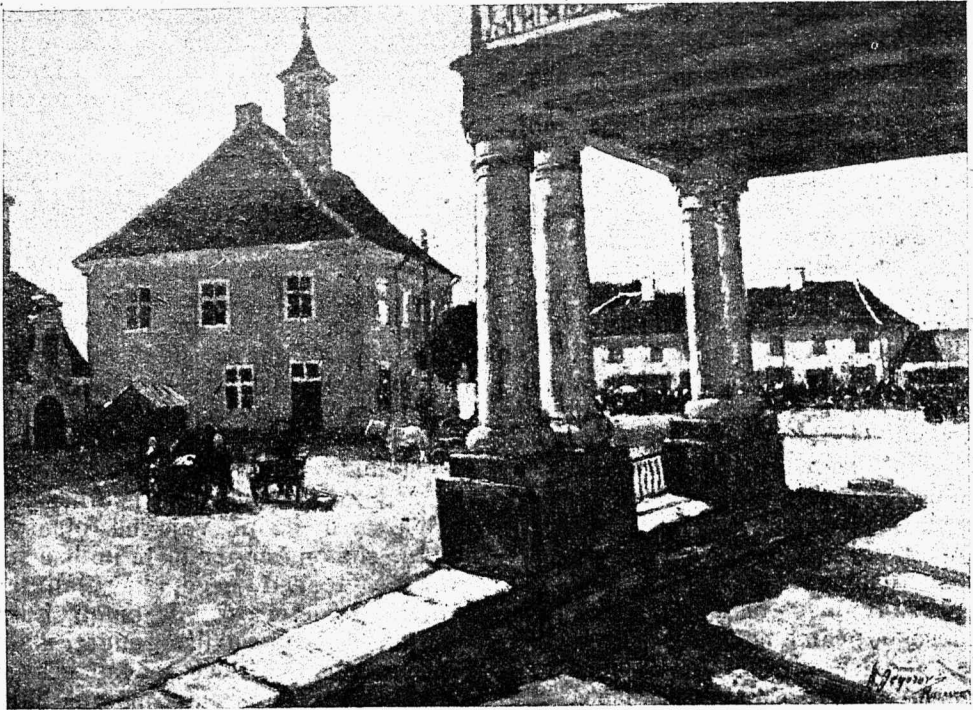
siis valdas teda rõõmuhoog, sest nüüd vabanes piir ja ta pääsis oma õpetaja lähedale. Nüüd sai ta sellelt imestus-väärselt mehelt nii palju teemoona, et sellest jätkub kogu eluks.

Veel raskem — koguni võimatu on läheneda inimesele, kellest on kohutav käsitus. Me püüame juba loomulikult hoiduda võimalikult kaugemale sellest inimesest. Kuid inimesel ei ole hää üksi olla. See vana tõde jääb ikka tõeks. On öeldud, kuigi inimene pääseks nägema taeva sädelevaid hiilgusi, siis neist kõigist ei oleks talle midagi, kui tema kõrval poleks teist inimest, kellele ta saaks jutustada, kuidas kõik see temale näib ja tundub,

Kui inimese lähedus ja üheselu temaga on meile nii vajaline, otse vältimatu, siis on kerge mõista millise suure kuriteo teevad need, kes lahutavad inimesi teineteisest. Ja ometi harras-tatakse seda kurja üsna suurel määral. Eri erakondade lehed teevad ses suhtes palju halba. Oma erakonna harras-tused on kõik õilsad, oma partei juhid on suured prohvetid, kelle suu kõneleb ainult tarka, kuid teises erakonnas on püüded omakasulised, udused, eba-isamaalikud, nende juhid on kelmid ja võrukaelad. Parteivahed selgeks, klassi-vahed teravaks! — hüütakse. Iga rühm oma võre taha, ärgu olgu meil ühist nende või teistega. Missugust kurba lõikust see võib anda — sellest on Soome rahval ajaloolehekülgi, mis ven-naverega on kirjutatud. Suuremast suurim, maast taevasse hüüdev on nende süü, kes lahutavad inimesi ja kihutavad neid üksteise vastu. „Jumalikus komöödias“ ütleb luuletaja Dante, keskaja suur prohvet, karistatavat sarnaseid inimesi päale surma sellega, et nad tükeldatakse mitmesse ossa, ja kui need tükid püüavad jälle ühtuda, siis kistakse nad tuliste tangidega jälle lahku.

Et võiksimme pettumusist hoolimata püsida inimese lähedal ja temast moodustada õige kujutise, peame püüdma kõigis elu juhtumises säilitada eneses usku inimeses peituvasse häässe. Peame selgitama enesele, et inimeses on jumalik säde, mis kord stitib suureks tuleks, mis põletab meist kõik halva ja

1) Nimi lugeda Paul la Cour.

A. Jegorov

Kuresaare raekoda

aitab meid kõrgele inimsusele. See sünnib siis ükskord, kui me vaid sugupõlvade kestes raugemata püüame saada paremaiks inimesiks.

Oma õnne pärast peab meil samuti olema usku inimeses olevasse häässe ja õilsasse kui oli Aleksander Suurel oma ihuarsti Filipposesse.

Aleksander oli haigustund ja kõrges palavikus. Kardeti pahimat. Siis seletab tema ihuarst Filippos, et temal on teada üks võimsalt mõjuv arstim, millelt tema usaldab abi otsida ainult kuninga loaga. See võib parandada, aga ka teha lõpu.

Aleksander käskis Filippost valmistada selle arstim.

Sel ajal kui Filippos valmistab rohtu, sai Aleksander kirja, kus teda hoiatati võtmast seda rohtu, sest Persia kuninga oli selle kinkind Filipposele, et ta võtaks sellega oma valitseja elu.

Kui arst tõi valmistatud rohu Aleksandrile, võttis ta selle kätte, samal ajal andes teise käega Filipposele saadud kirja. Sel ajal kui viimane luges

kirja, tühjendas Aleksander ühe sõõmuga rohukarika, langedes selle järel minestusse. Aga minestusele järgnes sügav karastav uni, millest noor kangelane ärkas tervena.

Aleksandri ärgates langes Filippos ta voodi ette põlvili. See tuli austusest ja imetlusest Aleksandri suuremeelsuse vastu. Kuninga tegu näitas ääretut hingesuurust, kuna kaebusest hoolimata uskus teda, jättes oma elu tema kätte.

Kõnealolev Aleksandri tegu ongi nii suur ja imeväärne, et seda jutustatakse järelmaailmale niikaua, kui Aleksander Suure nimi on inimsoo mälestuses. Ja selle teo suurus ja imeilus on selles, et temas oli nii suur usk inimeses olevasse häässe, et seda miski ei võind kõigutada.

Aleksander sai sellest usaldusest võimalikuma parima palga: elu.

Veel tänapäevalgi tasutakse suuresti igaühele, kes elu kõigil juhtumisel suudab säilitada usku inimeses peituvasse häässe. Selle abil võib ta püsida

kõigist juhtuvaist pettumusist hoolimata inimeste lähedal, õppida tundma inimest ja saama temast võimalikult

õige kujutis. Kes selle arenemisastme saavutate, vabaneb väärast inimekäsitusest ja sellest põhjustatud õnnetusest.

Oleme Eesavid.

Palju õnnetust tuleb sellest, et meis on igasühes enam või vähem Eesavit Jisaku poega, kes müüs oma esisündimisõiguse läät-eleeme eest. Selle tege-mata jätmata oleks tulnud temast hõimu päämees, vürst, rikas mees. Kuid kõik need eesõigused läksid ühe läätseleeme eest.

Kui rahvakooli õpetaja omal ajal seletas meile seda Eesavi tegu, siis kuigi oli usuõpetuse tund, ei saand me olla naermata ja mõtlemata, küll oli kerge mees, kui sellased eesõigused andis ära tühja maiustuse pärast. Küll ta ometi selleta oleks võind olla.

Kuid hiljem vist igaüks meist on märgand eluteel, et meis on igasühes seda kergelt Eesavit, kes kaevab meile auke, kui me ei ole valvel. Mõni inimene pole ükskord, vaid paljugi kordi sarnane rumal Eesav, kes hetkelise õnne eest müüb oma esisündimisõiguse — suure, läbi elu kestva õnne. Ja millel on lastud minna, seda ei saa tagasi:

„Ei pisarojad kuumimad,
Ei a a s t a t e kahetsus iial

Seda jälle too, mis müüdnud on
Valerõõmude hetkeil harvul.“

Inimene peab mõistuse ja südame-tunnistusega ohjama oma ihad, et need ei saaks teha temast Eesavit. Järgnevast Ernst Ahgreni mõtteavaldusest on meil palju õppida:

„Vana Jumal oli kord haruldaselt hääs tujus ja tahtis teha inimesile kingituse, mille üle nad võiksid rõõmustella. Ta puistas mõningaid seemneid ja laskis neid tuulel maha kanda. Ning igasse kohta, kuhu sellane seeme kukkus, kasvas kaunis lill. Inimesed tahtsid anda talle nime ja hüüdsid seda õ n n e k s. Arusaajamad inimesed rõõmustelid kingist ega raatsind puutada ta puhtaid lehti, kartes, et kahju teevad talle. Aga kuhu eales maailmas nad läksid, ümbritses neid lõhn. Oli rumalaidki inimesi, kes tükeldasid lille kapsa sekka ja sõid seda, otsides sellest enesele võimalikult palju kasu. Ja kõige lisaks süüdistasid Jumalat selles, et kapsad maitseid halvad.“

Hall lind.

Tahe rikkuda teise elu, iha käia Eesavi jälgil ja hulk muid õnnetusse kibutavaid omadusi tuleb selle t, et meis on nii suur osa enesearmastust. Ent niikaua kui inimene on enesearmastuse kammitsas, on tal võimata tunda seda suurt võimsat õnne, mida iga inimene janub. Ja alles siis, kui ta suudab vabaneda egoismist, saab talle osaks igatsetav õnn. Seda tõsiasja selgitab eriti muinasjutt hallist linnust.

Ilusal suvisel õhtul istus väike hall lind puu oksal lõhnavas lehestikus. Sää! nägi ta teist väikest lindu, kel oli

punane rind ja kes laulis nii ääretu kaunilt.

— Oi, et minugi rinnasuled oleksid nii ilusad punased! Too teine lind on kõigiti saand selle värvika rinnakatte sellepärast, et siristab nii ilusti. Kui minagi õpiksin nõnda laulma!

Nii unistas hall lind enese ette. Ja hakkas õppima lauljaks. Ning linnuke saavutaski selles asjas imeväärt oskuse. Kui ta ühel hurmaval kevadhommikul tundis väga suurt tarvet väljendada omi tundeid laulus, kõlas sääit väikesest rinnast imelik helide vool. Ta

trillerdas viisi üksteise järgi. Linnuke ujus otse õnne tundes, mida saavutatud eesmärk annab. Rinnas tundus nii soe, et väikene lind mõtles: „Nüüd on rinnasuled kindlasti punerdud. Läheb ju külm ja must raudki kuumuses punaseks — miks siis mitte minu rinnasuled sarnases leegis, mis nüüd mu rinnas lõõmab.“

Nobedasti liugles ta allika kaldale rinda vaatama.

Pettunult pidi siiski säält tagasi tulema: rinnasuled olid edasigi hallid.

Sellest nukrusest pääsis ta siiski kui kohtas lehestikus teise halli linnu, kellega ühes hakkasid pesa valmistama.

Oi seda rõõmu ja suurt õnne, mida väike lind nüüd tundis!

Piiritu tundus olevat rõõm ja õnn kui pesa täitus pөгadega, kelle tootmisega oli hommikust õhtuni armast, kärmet hoolitsemist.

Kummalgi korral oli linnuke veendunud, et rinnasuled kindlasti punerdavad, sest sarnases soojuses peaks mistahes hakkama punasena õhkuma. Kuid mõlemal korral pidi ta pettunult pöörduma allika äärest, kuhu oli läind rinnasulgede punerdumist tõdema.

Väikene hall lind otsustas alistuda oma saatusele. Punaste rinnasulgede saamine oli midagi, mis temale polnud loodud.

Ühel päeval, kui väikene hall lind lendas igapäiseid askeldusi toimetades, torkas ta silma südantarratav vaade. Ristile oli riputatud mees, nii hää ja õilis. Hirmus valu lõikas igat ta erku. Kõige lisaks vaevas teda otsa tõugatud kibuvitsa okas. Õilne kannatav mees püüdis otsa kortsutamiseга pääseda sellest, kuid asjata.

Siis otsustas väike lind minna ja nokata ära okas otsast. Aga tülles lähemale, kohkus linnuke. Ristipuu

ümber oli uhkeid ratsusid ja käratsejaid sõdureid, kelle odad moodustasid terve metsa.

— Kui lendan sinna, siis võib igaüks neist piikidest torgata mu rinda. Ja mis saab siis lastest. Jätan abi kaasa mure rõhuda. Ei, ei saa, ei või!

Ja väike lind lendas ära.

Kuid läind natuke maad, hakkas tunduma väga halb. Omatunne piinas, kuna oli jätnud tegemata selle, mida oleks võind teha.

— Ei, pean siiski minema ja võtma ära selle okka tolle õilsa, kannatava mehe otsast. See on minu kohustus. Juhtugu mulle mis tahes. Torgitagu kas tuhatkordselt mu rinda.

Julgelt lipsas hall lind läbi odade metsa. Tuli kui taeva saadik ristil rippuva õilsa mehe juurde ja nokkas ära kibuvitsa okka ta otsast. Samal ajal purskas okka sünnitatud haavast linnukese rinnale veripisar, mis punerdas ilusaks julge aitaja rinna.

Küll tundus väiksele linnule nüüd nii ääretu hää. Sarnast õndsust ei olnud ta enne kogend. Sellane vägev soojus paisutas rinda. Ometi ei läind ta nüüd allika äärele oma rinnasulgi vaatama. See selgus pesale tülles. Pojad seletasid rõõmuga, et ta on saand punased rinnasuled.

— Ja sinulgi, ema, on samasugused,

Nii ema kui pojakesed said punased rinnasuled, kui esimene unustas enese ja oli valmis enese hinge andma teise eest.

Kui väikene lind vabanes enese armastusest, saavutas ta selle õnne, mida oli pidanud kõrgeimaks. Samuti valmistas ta selle õnne ka oma lähemale.

Nii on lugu inimesegagi. Seevõrra kui inimene vabaneb enese armastusest, seevõrra saavutab ta õnne enesele ja võib teha selle osaliseks teisigi.

Vana kaev.

N. Garin'i j. E. M.

Öö. Andi magab rahutult, närviselt. Uni on kord kerge, kord raske, luupainajalik. Sagedasti teeb Andi unes äkilisi liigutusi.

Ta näeb unes, et lebab mereranna liival, sääl kus nad käivad suplemas. Lebab merekaldal ja ootab, et hoovab tast üle suur külm laine...

Ta näeb seda läbipaistvat rohelist lainet. Näeb, kuidas ta läheneb kaldale. Näeb, kuidas vahutab ta hari, kuidas ta äkki — otsekui veest välja kasvades — kergib ta ette kõrgena vallina...

Hinge kinni pidades ja lõbuga ootab Andi kokkupuutumist lainega; ootab ta külmade piiskade suudlust. Ootab, et laine haaraks ta oma rüppe, kihutaks hoogselt temaga kaldale, kuhu paiskaks ta ühes peene terava liivaga...

Kuid jaheduse asemel, elustava jaheduse asemel, mida nii kangesti janu-
neb Andi palavikust kuumav keha, laine valab ta üle mingisuguse lämmastava kuumusega, mis teda raskelt rusub, mis ta hinge matab kinni...

Laine voolab tagasi. Jälle kergena, vabana tunneb end Andi. Ta avab silmad ja tõuseb voodis istukile.

„Ema! Kus on Riksi?“ küsib Andi.

„O-eh!“ vastab ema: „Keegi julm inimene on Riksikese visand vanasse kaevu!...“ Ja vähe aja pärast lisas juure: „Oleks ta veel enne ta parem maha löönd! Kuid nüüd: elusalt viskas koera auku!... Päev otsa olevat vaenekene sääl kiunund!...“

Elavalt kujutab Andi endale ette rohuaia nurgas asuvat vana kaevu, kuhu juba ammu on hakatud viskama igasugust mustust. Kujutab endale ette tema vedelmusta põhja, mida nad Volliiga armastasid valgustada, lastes sinna alla põlemasütatud paberit.

„Kes viskas?“ küsib Andi.

„Kes seda teab? Või ta seda tütleb!“

Andi kuulab suure hirmuga ema juttu. Mesilasperena pakitsevad mõtted ta päas. Vilksatab pääst läbi lugematu hulk kavatsusi, kuidas päästa oma sõpra. Ühe võimatu kavatsuse juurest jookseb ta teise juure ja lõppeks —

ilma et ta ise seda oleks märganudki — uinub ta magama.

Ta ärkab jälle mingisugusest tõukest keset katkestatud unenägu, kus näeb, et ta püüab Riksit mingisuguse aasaga kaevust välja tirida. Riksi kukub aga ikka aasalt alla, kuni Andi otsustab ise ta järele ronida. Tal on selgesti meeles, kuidas ta sidus nõõri otsa posti külge ja hakkas nõõrist kinni hoides ettevaatlikult kaevuraket mööda alla laskuma. Juba jõudis ta poole maani, kui äkki ta jalad libisesid ja ta noolena lendas haiseva kaevu põhja. Sellest kukumisest ta ärkas ja tal käis värin kehast läbi, kui see kukumine talle tuli meele.

Imeselgelt seisid unenäo pildid ta silma ees. Aknaluukide vahelt paistis tuppä nörk koiduvalgus.

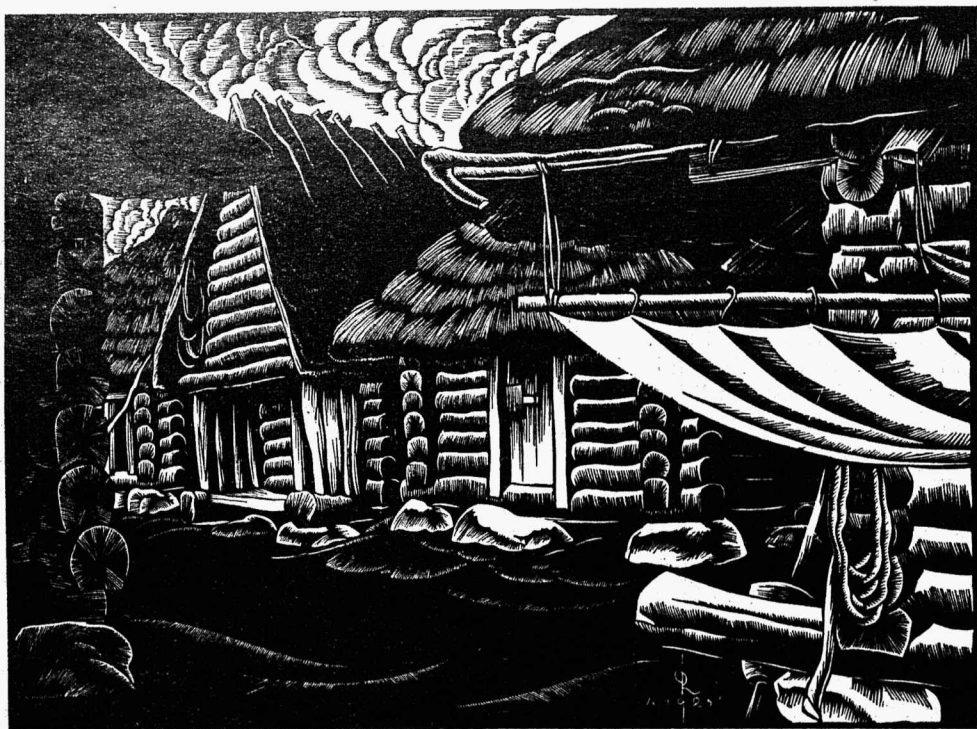
Andi tundis terves kehas mingisugust haiglast väsimust. Kuid varsti oma nörkusest võitu saades otsustas ta kohe täide saata oma unenäo esimese osa. Ta hakkas kiiresti riietuma. Ta pääst vilksatas läbi kartus, et selle kavatsuse teostamine viib ta jälle eriliste äparduste teele. Kuid otsusele jõudes, et ta ei tee ju midagi halba, ta rahustus, läks ema voodi juure, tõstis põrandalt üles mahakukkund tikutoosi väävlitikkudega, pani pihutäie tikke tasku, läks kikiarvabail magamistoast söögituppa. Söögitoa ja veranda vahel oleva klaasukse tõttu oli siin juba kaunis valge.

Andi läks lauakese juure, millel lausus ajalehede virn, tõmbas säält välja mõned ajalehed, kikiarvabail läks klaasukse juure, tasakesti keeras ukse lukust lahti ja astus verandale.

Teda haaris hommikune värske jahedus. Oli alles päeva algus.

Andi astus verandalt aida. Ta läks mööda puisteed. Oli vaja kuurist võtta ohjad aasa tegemiseks ja kaevu ronimiseks. Tarvilikud kepid otsustas ta välja tõmmata lehtla seintest.

Kuur oli lukus. Kuid Andi leidis nõu. Ta laskus maoli maha ja pugesi kuuri väravaalusest august, mille koe-

G. Reindorff

Kalurküla

rad olid sinna kaapind. Andi võttis kuurist kahed ohjad ja igaks juhtumiseks ka veel pika tüki pesunööri.

Nähes laternat arvas ta, et parem on valgustada kaevu laternaga kui paberiga, sest põlev paber võib Riksi selga langeda ja ta põlema süüdata.

Kuurist välja roomand, Andi valis kõige lühema tee lehtla juure: ronis otse üle müüri, mis oli tagaõue ja aia vahel. Ta võttis laterna hammaste vahele, keris ohjad kaela ja nööri keha ümber ja ronis üle müüri. Ta oli osav ronija, aga täna oli see töö tal väga raske. Otsekui oleks kaks vasarat ta pääs tagund ja ta oleks peaaegu langed maha.

Ta jooksis lehtla juure, tõmbas säält kiiresti välja mõned kepid ja jooksis suurte sammudega mäekünkast alla. Ta tundis jälle nõrkust oma kehas ja hakkas aeglasemalt sammuma mööda rohtund teed, püüdes mitte vaadata halli kabeliaia poole.

Ta läks ja vaatas otse enda ette maha. Kuid mida enam ta püüdis otse

maha vaadata, seda enam hakkas ta tundma hirmu. Ta oli veendund selles, et surnud istuvad aia otsas ja jälgivad teda. Ta tundis, kuidas ta seljast jooksis üle hirmujudin, kuidas midagi hirmsat laskus ta õlgadele, kuidas kellegi külm käsi otsekui mängides tõstis tasakesti seljatagant üles ta juuksed...

Andi ei jõudnud välja kannatada. Mingisugune hirmuhüüe tungis ta suust ja ta tahtis jooksu pista, kuid ta enda häälekõla rahustas teda.

Nähes mahajäetud vana kaevu keset kõrge rohuga kaetud üksildast aianurka ja tundes end lähemal olevat oma eesmärgile ja oma armsale sõbrale, Andi unustas surnud. Ta muutus jälle elavamaks ja kaevu avausele lähenedes hüüdis ta tasakesti:

„Riksi! Riksi!“

Andi seisis tardunult, oodates vastust.

Algul ei kuulnud ta midagi pääle vasarataoliste löökide oma südames ja pääs. Äkki ulatus ta kõrvu kustki kaugelt maa alt hale veniv oie. Sellest oigest Andi süda tõmbus valusasti kokku

ja mingisuguse hädakisana ta rinnust rebenes uus hütte:

„Riksi! Riksi!“

Riksi tundis oma peremehe häälest ja ta kiunus rõõmsalt ja ühtlasi hale-dasti.

Andi oli pisarateni liigutatud, et Riksi ta ära tundis.

„Armas Riksi! Kullakene! Kohe tõmban su välja!“ hüüdis ta koerale, kui saaks see aru ta sõnadest.

Riksi vastas uue rõõmsa kiunumi-sega ja Andile näis, et ta teda palub kiiremini täita oma lubadust.

„Kohe, kohe, Riksi!“ vastas Andi ja täieliku vastutustundega enda pääle võetud kohuse eest Riksi vastu hakkas ta täide saatma oma unenägu.

Kõigepäält otsustas ta täielikule selgusele jõuda asja seisukorrast. Ta tundis end jälle elavana, jõuküllasena, — nagu ikka. Haigus oli nagu kuhugi kadund. Ühe minutiga oli tal latern nööri otsa seotud, põlema süüdatud ja kaevu lastud. Andi laskus kaevurak-kele ja vaatas uurivalt alla. Latern valgustas ämaralt tumedaid kaevuseinu, ikka sügavamale ja sügavamale kadu-des teda ümbritsevasse pimedusse ja lõppeks kolme sülla sügavuses valgus-tades kaevu põhja.

Nagu mingisuguse kauge vaatepildi peenikese, sügava ribana helkis Andi silmade ees pimeduse lõpmatus süga-vuses haisva vedelmuda liikumatu, läikiv pind, mis igast küljest oli tihe-dalt piiratud poolmädanenud rakke ilastund seintega.

Selle kauge, õrnalt läikiva, õudse peeglipinna alt aigutas vastu mingisu-gust surma koledust... Andi otsekui tundis enda küljes tema puutumist ja ta jahmatas oma Riksi pärast. Hinge kinni pidades märkas ta nurgas musta liikuvat täppi ja tundis, õigemini aimas, et see abitu kujukene on tema Riksi — kunagi elav ja vallatu olnud Riksi, — kes nüüd end ülal katsub hoida rakkeseinast eemale vajunud palgiotsa-kese abil.

Oli vaja kiiresti aidata. Andi jõu tegi kahekordseks kartus, et ei tea, kas Riksil jätkub vastupidavust oodata, kuni ta kõigega saab korda. Ta tõm-bas kiiresti laterna välja ja et Riksi

pimedasse jäetuna ei arvaks, et teda on maha jäetud, Andi oma päästetöö ettevalmistamisel kogu aeg hüüdis:

„Riksi, Riksi! Olen siin!“

Ja Andil oli hää meel, et Riksi alati vastab talle rõõmsa niuksumisega. Lõppeks oli kõik valmis. Ohjade abil latern ja kaks ritva põikpuuga allpool, mille külge oli kinnitatud aas, hakkasid pikkamisi laskuma kaevu põhja poole.

See nii põhjalikult järelekaalutud plaan aga äpardus seekord ootamatult Riksi kärsituse tõttu, mis kõik luhta ajas. Riksi nähtavasti taipas ainult kavatsuse üht külge ja nimelt seda, et allalastud riistapuu on saadetud teda päästma ja sellepärast niipea kui see jõudis temani, ta kohe püüdis tast kät-padega kinni haarda. Aga aas langes põikpuu küljest, Riksi kaotas tasakaalu ja langes porri.

Ta hakkas rabelema, meeletult kiunudes ja asjata otsides kohta, millest ta oli siinamaani kinni hoidnud.

Andi nägi, et ta oli asja seisukorra teind halvemaks. Riksit oleks ehk saand päästa, aga nüüd oli ta ise ajand oma sõbra hukatusse. Teadmine et ta ise on süüdi Riksi hukkumises, sundis teda kohe asuma täide saatma unenäo teist osa — ise Riksi järele minema, ilma et seda plaani oleks põhjalikumalt järele kaalund.

Ta seob ohjaotsa kaevuposti külge ja nööri kinni hoides ronib kaevu. Ta teab ainult üht: ei tohi kaotada sekunditki.

Halb hais, kopitand lehk ümbritseb teda. Hetkeks poeb ta hinge kartus, et ta võiks lämbuda. Kuid tal tuleb meele, et Riksi on ju viibind sääl terve päeva. See rahustab teda ja ta jätkab ronimist. Ettevaatlikult otsib ta alla-poolle sirutatud jalga kohta millele toe-tuda.

Selle kohani jõudes, kus takistuma jäid allalastud ritv ja latern, ta seob laterna kõvemini kinni, harutab ohja-otsa lahti ja jätkab ronimist. Kuid paha hais annab end jällegi tunda, teeb rahutuks ja hirmutab teda. Ta hakkab suu läbi hingama. Tagajärg on hiilgav: ei ole tunda haisu ja hirm on täiesti kadund. Riksi on ka jälle kätte saand endise seisukoha, on rahul

V. Ormisson

Toast

ja avaldab rõõmsa niuksumisega hääd meelt huljulge ettevõtte üle.

Riksi meelerahu avaldab hääd mõju ka Andisse ja ta jõuab õnnelikult kaevu põhja.

Järgneb kahe sõbra liigutav jälle-nägemine, kes olid juba kaotand lootuse siin ilmas teineteist veel kohata. Andi kummiardub, silitab Riksit. Riksi lakub Andi sõrmi. Ta ei liiguta end kohalt, sest kibedad kogemused on teda õpetanud mõistlik olema. Selle eest aga niuksub ta nii õrnalt ja liigutatult, et Andil on pisarad silmis.

Kuid aega pole viita. Hoides hammastega ohjast kinni, seob Andi selle lahtise otsa Riksile ümber keha ja hakkab siis kiiresti üles ronima. Nähes sarnast äraandmist, Riksi hakkab meeletult kiunuma. See kiunumine aga veel rohkem tiivustab Andit.

Üles ronida on palju raskem kui alla laskuda! On vaja õhku ja jõudu.

Kuid üht kui teist pole Andil kuigi palju . . . Kramplikult püüab ta täie rinnaga endasse ahmida kaevu õhku, tungib seejuures edasi kõigest jõust, — kuid mida enam ta ruttab, seda enam kaob ta jõud . . .

Andi tõstab pää üles. Ta näeb pää kohal kauget, selget, sinendavat taevast. Kuski kaugel ülal näeb väikest rõõmsat linnukest ja ta süda tõmbub kokku igatsusvalus: ta tunneb, et ta ei saa siit välja! . . .

Teda valdab hirm. Hajameelselt seisab ta ja ei tea mis teha: kisendada, nutta või ema appi hüüda? Jõuetuse, üksilduse, mahajäetuse tunne tungib ta hinge. Ta tunneb, et ta on paratamatult kadund . . . Selgesti näeb ta oma hirmsat seisukorda, kuid loomusunniliselt ei taha ta seda näha. Ta tahab unustada, mis ootab teda all kaevu põhjas. Otsekui mingisugune salavõim kisub teda sinna mööda märglibedat

„Andi laskus kaevurakkele ja vaatas alla . . .“

raket, — sinna, kus meeletult kiunub Riksi, kus läikiv, haisev põhi ootab ükskõikselt oma ohvrit . . .

Juba on ta valmis järele andma haiglasele meeltesegadusele ja käest laskma ohjahu, kuid hetkeks kainestab teda teadmine kukkumisest.

„Ei tohi karta! Ei tohi karta!“ hüüab ta hirmust väriseval häälel. „Häbi on karta! Kardavad ainult pelgurid! Kardab see kes teeb paha, aga mina paha ei tee. Ma aitan Riksit. Isa ja ema kiidavad selle hääks. Isa oli sõjas. Sääli oli kole. Aga mis kole siin on? Mitte põrmugi kole ei ole siin! Puh-

kan pisut ja ronin edasi. Nii saangi välja ja tõmban ka Riksi välja. Küll Riksil on hää meel! Ja kõik imestavad selle üle, kuidas ma ta välja sain . . .

Andi räägib valju häälega. Ta hääli kasvab, kõlab ikka jõurikkamalt, kindlamalt, julgemalt, — ja viimaks, seemiselt rahuldatud, ta jätkab ülesronimist.

Kui ta tunneb, et ta jälle hakkab väsima, siis ta räägib jälle endale valjusti:

„Nüüd puhkan jälle ja siis jälle ronin edasi. Ja kui ma siit välja saan ja jutustan, kuidas ma nii naljakalt endale

karjusin, siis naeravad kõik selle üle.

Andi naeratab ja jälle ootab rahulikult oma jõu kasvamist.

Nii viisi rühkides ta pää — ilma et ta seda oleks märganudki — ometi viimaks kerkib üles kaevurakke ülemise korra vahelt. Ta teeb viimase jõupingutuse, ronib kaevust välja ja tõmbab säält välja ka Riksi . . .

Nüüd aga, kui kõik raskused võidetud, kaob kiiresti Andi jõud. Riksi, tundes end kindlal maal, raputab end hoogsalt, kargab metsikult Andi rinnale ja lakub ta nägu. Kuid seda on vähe, liig vähe sügava tänu avaldamiseks. Ta kargab veel kord Andi rinnale . . . veel kord ja ikka veel kord . . . Otse kirglikmetsik hullustus valdab Riksiti.

Jõuetult, nõrgenevate kätega tõrjub Andi tagasi ta kallistusi. Pöörab talle selja, lootes sellegagi päästa oma nägu haisevast, kleepivast mudast.

Koondades kogu oma jõunatukese ja tähelepanu selle ümber, kuidas kaits-

ta end sõbra kirglike tänuavalduste vastu, Andi ei näe midagi muud enda ümber. Kuid äkki langevad ta silmad juhtumisi kabeliaia müürile ja ta jahmatab.

Ta näeb, kuidas müüri tagant pikkamisi kergib kellegi must, hirmus pää . . .

Andi pingulitõmmatud närvid ei suuda enam vastu panna. Kole hirmu hüüe tungib ta rinnust ja ta langeb meelemärkuseta rohule, — Riksi suureks rõõmuks, kes nüüd juba igasuguse takistusest avaldab talle päästmise eest oma sügavamat tänu ja palavamast armastust . . .

Sulane Toomas — tema see koletis oligi — oli tulnud kabeliaia poolt värskeltniidetud rohuga. Ta märkas Andit ja see kord kaunis kiiresti taipas, et vaja appi tõtata . . .

Tunni aja pärast Andi — magades oma voodis, jääkompress pää pääl — tuli meelemärkusele.

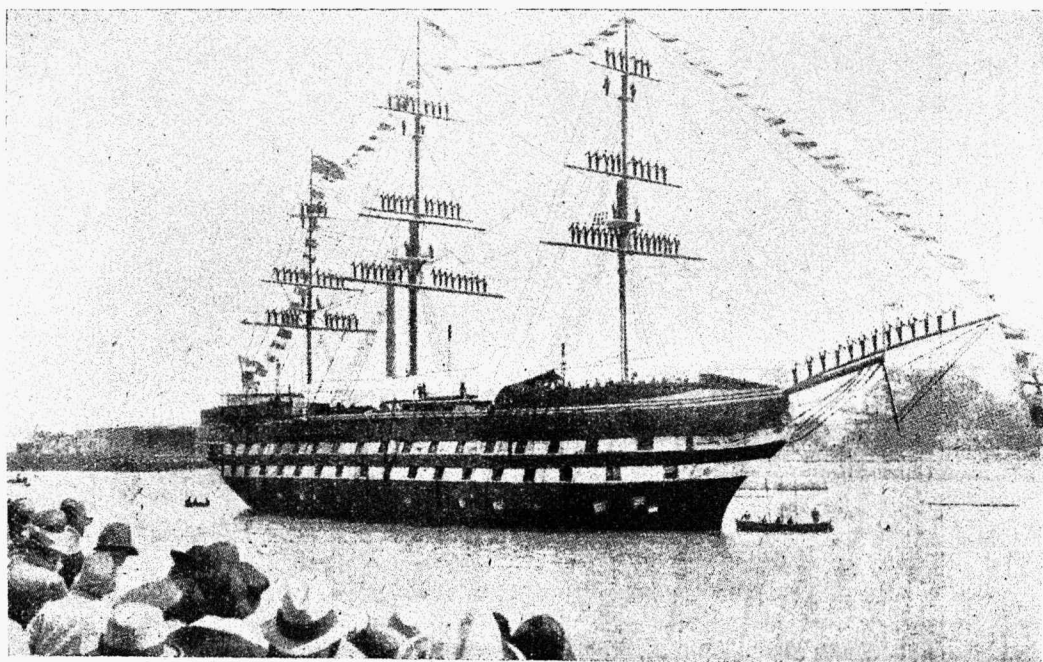

Töö purjelaeval. Maksud säevad purji.

Haikala.

L. Tolstoi.

Meie laev seisis Aafrika kaldal ankrus. Oli ilus päev. Merelt puhus värske tuul, õhtuks aga ilm muutus: hakkas lämmastav ja nagu leivaahjust tuli meile Sahara kõrvest tulist õhku. Enne päikese loojaminekut kapten tõusis komandosilda ja hüüdis: „Suplema!“ Ain- sa minuti jooksul maksud hüppasid

Paraad õppelaeval.

vette, laotasid vees laiali purje ja tegid sel kombel piiratud supeluskoha.

Laeval oli meil kaks poissi. Poisid hüppasid esimestena vette. Neil oli purjes kitsas ja nad tahtsid lahtises meres ujuda võidu.

Mõlemad sirutusid sisalikenä sirgeks ja kõigest jõust ujusid sinna, kus ankru kohal ujus vaat.

Üks poiss esiteks sai teisest mööda, siis aga hakkas jääma maha. Poisi isa, vana suurtükimees seisis laevalael ja vaatles poja ujumist. Kui poeg hakkas jääma maha karjus ta: „ära jäta! pinguta!“ Järsku keegi hüüdis laevalael: „haikala!“ — ja nägime kõik kaugel merikuletise selja. Haikala ujus otse poiste poole.

„Tagasi, tagasi, Tulge tagasi. Haikala!“ karjus suurtükimees. Poisid ei kuulnud, ujusid edesi, naersid ja kisasid kõvemini endisest.

Suurtükimees vaatas liikumatult kriitvalgena poisse.

Madrused lasid lootsiku alla, hüppasid sisse ja kõigest väest sõudes kihu-

tasid poiste poole. Neil aga oli veel tükk maad sõita, kuna haikala oli poistest 20 sammu kauguses.

Poisid esiteks ei kuulnud mis neile hüüti ja ei näind haikala. Siis aga äkki üks pöördus tagasi vaatama ja kõik meie kuulsime läbitungivat karjet. Poisid ujusid igaüks omale poole.

See karje äratas suurtükimehe. Ta hüppas kohast ja jooksis suurtüki juure. Ta sihtis ja võttis süttetahi.

Meie kõik laeval olime hirmust kanged ja ootasime mis tuleb.

Käis pauk. Nägime suurtükimehe langevat suurtüki kõrvale ja katvat näo kätega. Mis sai haikalast ja poistest, seda me ei näind, sest suits kattis hetkes kogu väljavaate.

Aga kui suits haihtus vee kohale, kuuldus esiteks igalt poolt vaikne kõnemin, mis pea kasvis rõõmuhüüdeiks.

Vana suurtükimees, võttis käed silmilt, tõusis üles ja vaatas merele.

Laineil kiikus surnud haikala kollane kõht. Mõne minutiga ujus lootsik poisteni ja tõi nad laevale.

V. Kangro-Pool

Portree

Piltidest.

Käesolevast „Noorusmaa“ numbrist leiavad noored kunstisõbrad hulga pilte oma- ja välismaa kunstikelt. Kaanel on hollandi kunstniku F. Masereeli puulõikepilt. Üks Masereeli töö juba enamini oli „Noorusmaa“ käesoleva aasta 10. numbris. Masereel on mees, kes oma puulõikeis eriti ligidale astub suurlinnale ja töölistele. Ta linnapiltide mustvalgeis plekkides hoovab suurlinna elu rütm ja hoog. Lihtsete abinõudega on väikesele pinnale nõiutud moodse paabeli ragin ja liikumine, lõpmatamad majaderead, autoderutt ja inimene, see kivikastide vahel askeldav sipelgas. Ja säält astub ta sammu edesi inimese enda juure. See ta töis enamasti on

tööline, proletaarlane kõigis ta eluavaldusis. Masereel ei ligine kunagi töölisele haletsedes ega midagi liialdades. Ta silm näeb inimlikult, aga kainelt, käsi löikab vääratumatult ja asjalikult nägemused valgelt musta pinda. Vaadagem kas või käesoleva numbri kaanepildil olevat meest raamatuga. Kui lihtsete ja väheste abinõudega on siin laua mustast pinnast nõiutud vastu posti toetuv proletaarlane, paarist valgest joonest ja laigust kasvab meie ette kuju, kes laternavalguses otsib teist valgust — raamatust.

Edesi leiata kaks pilti Günther Reindorffilt. Reindorff on sünnilt sakslane, kunsti-
hariduse omandand Venemaal ja Pariisis, te-

A. Krims

Noormehe portree

gutseb Tallinnas kunsttööstuskooli õpetajana. Ka Reindorffi töödega on noorusmaalased tuttavad juba eelmisist numbreist. Reindorff on meisterlik joonistaja. Ta „Viru rannas“ kergib lõpmatu vaade piki kõrget kallast kaugustesse. Teine Reindorffi pilt „Kaluriküla“ on suur linoollõige. See maailm on vähestele tuttav. Pildil näeme „võrkmaju“ ja aitu, õlgkatuselisi, palkseinalisi, kuivavate purjedega.

Vana „tuuletallaja“ Kitzbergi pää on noore skulptori Ferdi Sannamehe töö. Sannamees on pärit Tartumaalt, õppis enne maalist ja pärast hakkas harrastama skulptuuri. Skulptuuris ta on vanemate meistrite kõrval tõusnud silmapaistvaks ja paljutootavaks jõuks. Ta on loond terve hulga eesti tegelaste skulptuurportreid. Parimate hulka kuulub Kitzbergi oma. Varsti avatakse Tallinnas

tema valmistatud mälestussammas sõjas langenud õppureile ja õpetajaile.

Eduard Viiralt on samuti nagu Sannamees Tartu „Pallase“ kooli kasvandik. Praegu ta töötab tagajärjerikkalt Pariisis, kus ta hiljuti korraldas koguni palju tähelepanu äratand oma tööde näituse. Ka Viiralti töid on „Noorusmaas“ ilmund terve rida. Viiralt on graafik, must-valge- ja joonemeister. Viiralti töis on alati palju leidlikkust, fantaasiat ja ootamata üllatusi. Vaadeldge, kui ilusasti on asetatud käesoleva numbri värvilises puulõikes neli üksteise süles istuvat kuju, kuidas lainetavas joones jookseb alla ikka väiksemaks minevate nägude rida kuni valgeni lilleni. „Noorusmaas“ nr. 11 leiab Viiralti kolm linoollõiget. Siin raiub skulptor oma kummalisi nägusid, siin vaatab vanamehe pää vabrikuhoonete ja tornide foonil, siin tõuseb kolm kuju maast

H. Daumier

Laevavedaja

vastu külma hommikuvalgust. Skulptori juukses on antud edesi üksikute löikejoontega ja ometi kergib kogu kuju selgena ja tervena, raudsed käed hoiavad raudkindlalt pöitlit ja haamrit, ülalt allatulev joon näitab vasakul kujunägude piirjooni.

Viiralt on valmistand mitmesuguseile raamatuile palju illustratsioone, otsind ja lõigand palju jääva väärtusega pilte, ta võrratu tööjõud lubab oodata talt veel palju huvitavat.

Järgmisena leiata Fr. Kaski akvarellpildi „Madonna“. Kaskki on alles noor mees. Tal näib olevat eriline huvi akvarellmaali vastu. Oma töis oskab ta ühendada voolavkindlaisse joontesse surutud kujud õrnade ja kaunikõlaste värvidega. Ka „Peeter Šlemiili“ jutu illustratsioonid on Kaski valmistatud.

Kurtummm kunstnik Andrei Jegorov on hoolimata oma vene nimest sünnilt õieti eestlane. Ta on õppind ja eland kauemat aega Venemaal. Viimasel ajal Eestis olles tunneb ta huvi meie saarte vastu. Paar suve juba on ta rännand Ruhnos ja Saaremaal. Kuresaarest on ta loond rea maale, millest siin toodud „Kuresaare raekoda“.

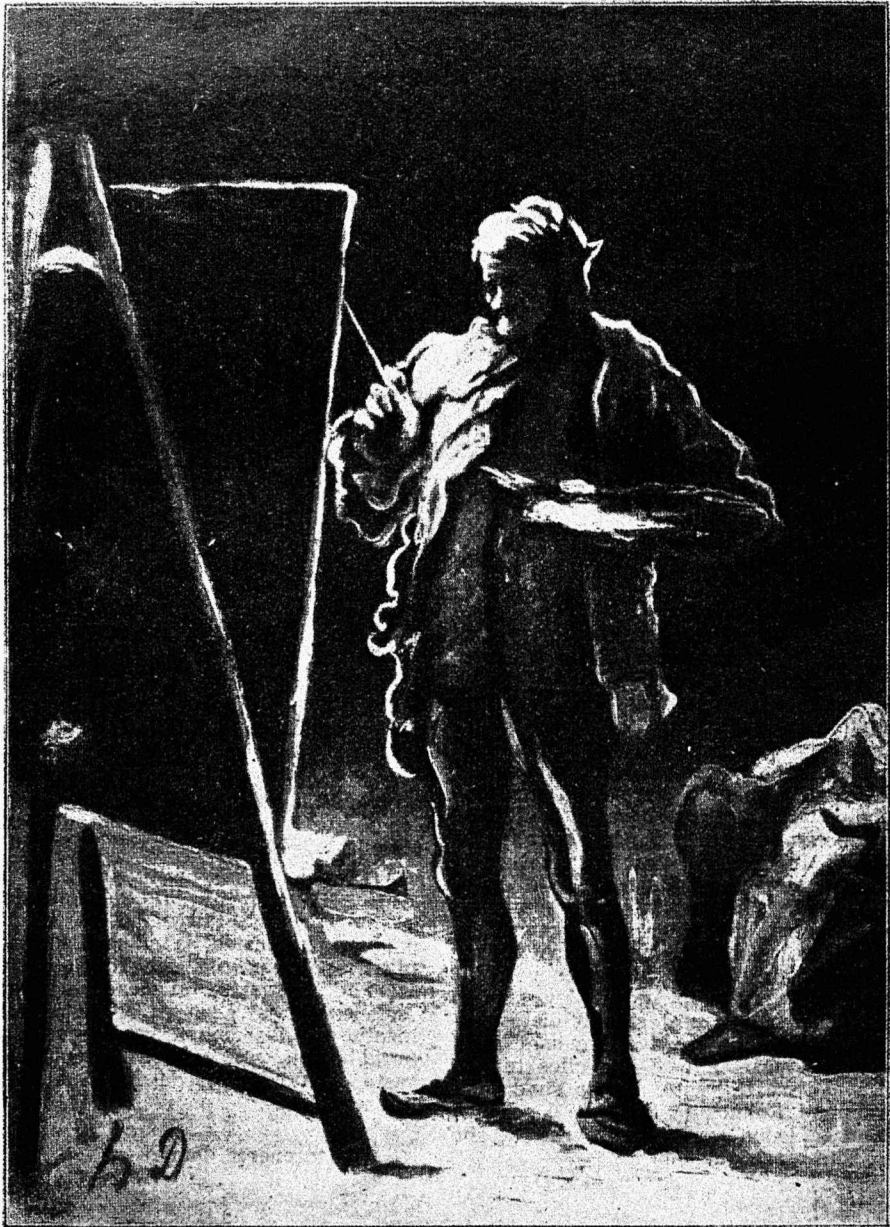
Villem Ormissoni maal „Toast“ näeme tükikese toanurka mitmesuguste asjadega. Ormissoni töis paelub värske ja hele värving vaatajat.

Voldemar Kangro-Pool on rea portreede ja kompositsioonide autor. Siin leiata ta „Portree“, mis asub Tallinna muuseumis.

Aleksander Krimsi „Noormehe portree“ toob näite selle noore maalija omapärasest loomingust, kus asjad nii vormilt kui värvilt äärmiselt lihtsustatud.

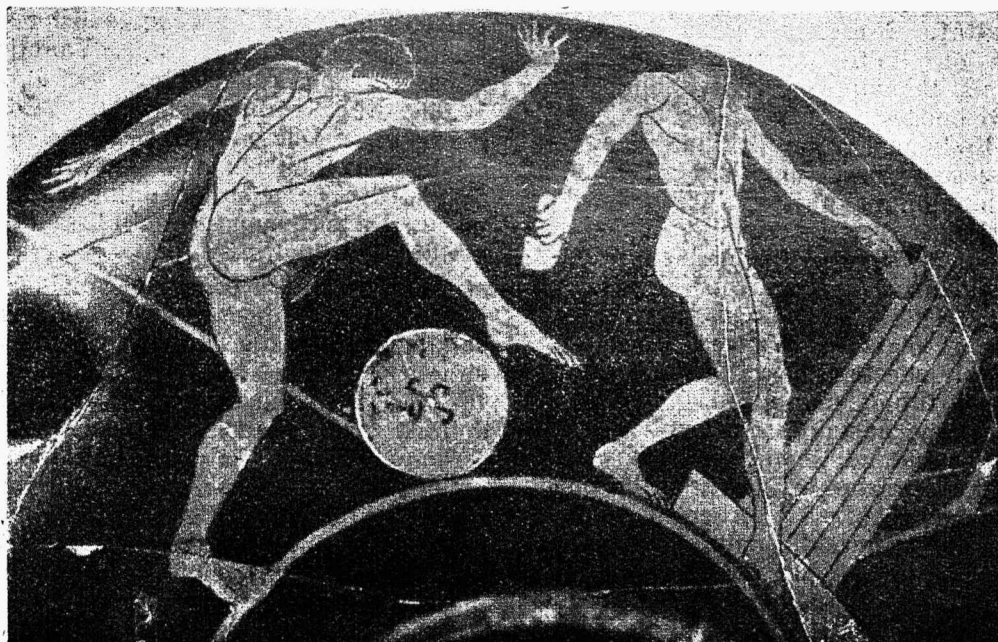
Lõppeks on kaks pilti prantsuse maalijalt Honoré Daumier'lt *). Daumier sündis a. 1808. Ta tuli noorena Pariisi ja sai siin kuulsaks oma karikatuuride ja pilkepiltidega, kus ta piitsutas kaasaegist seltskonda ja valitsust. Selle töö kõrval ta on loond ka hulga maale, mida ta eluajal peaaegu ei tundudki. Daumier' maalid on täis omapärasest hoogu ja jõudu ja haruldustena praegu eriti hinnatavad. Sääraste huvitavate tööde hulka kuulub ka ta „Autoportree“.

*) loe onoree domjee.

H. Daumier

Autoportree

Kreeka vaasipilt: Hüppaja ja jooksja.

Spordi ringvaade.

E. spordi keskliidu poolt Tallinna staadionil korraldatud jalgpallikursused noortele 17—18 a. poistele, lõppesid võistlustsükliga. Osa võttis 8 meeskonda: Alberto, Lembit, Kajak, Meeme, Kalevipoeg, Põhjatäht, Vahur ja Viktoria. Neist võistles 3 vanematest pois-
test koosnevat meeskonda A klassis ja 5 B klassis. Tsükl peeti kahe miinuse süsteemis. A klassi võitjaks tuli Viktoria, kes lõpuvõistlusel võitis Meeme 3:0 ja B klassis Põhjatäht. Viimane lõi finaalis Lembitu meeskonna tugevalt 8:0. Võitjad meeskonnad omandasid keskliidu rändavad auhinnad ja meeskondade mängijad staadioni kuldmärgi.

Rahvusvahelises jalgpallis tabas Balti meistrit, Eestit, hooaja lõpul kaks ränka kaotust, mis pallirahvale oli suviste võidurosinade järele suurteks piprateradeks. Läti tasus oma kevadise kaotuse nüüd Riias. Maavõistluse väravate vahekord tuli Läti hääks 4:1. Eesti meeskond ei mängind halvalt, kuid mängu otsustas lätlaste erakordne

lõõm. Läti meeskonna paremateks mängijateks oli 6 liibavlast, kelle mänguind ja värskus on parem Riia mängijatest. Järgmisel võistlusel, mil Tallinna meeskonna vastaseks oli Riia, ei pääsnud viimane kaotusest. Tallinn võitis hää maneeril ja selge paremusega 2:0. Reisi suurem üllatus tuli Tartus, kus säälnel koondus võitis rahvusmeeskonna taga-
tiitlit kandva Tallinna koonduse 2:1. Kord enam sai tõeks, et liig võidukindel meeskond on kõige hõlpsamalt löödav ja selleks on võimas ka meeskond, kes hariliku mõõdupuu tarvitamisel võitjana ei tule kunagi küsimusesse. Tallinna kaotus Tartule ei ole siiski ligiminev, kuna nii võitjad kui kaotajad on ikka eestlased ja asi sel kombel kodune. Lätlastele kaotamise järele peeti Helsingis linnavõistlus Tallinn—Helsingi. Juba Läti vastu ei saadud olude tõttu esitada meie parimat koosseisu, kuid Helsingi vastu tuli saata võimetult õige triibuline meeskond. See ei jäänud mõjuta ja Helsingi võitis suu-

reht 5:1. Nimetatud kahe kaotusega, mis oli Balti meistriole luigelauluks, lõppis tänavune rahvusvaheline jalgpalli hooaeg.

Kodumaal võitis Tallinna nooremate esimese klassi meeskondade tsükli, mille auhinnaks jalgpalliliidu karikas, Merkuur. Teiseks tuli Võitleja ja kolmandaks Meteor. Pärnus lõpetati võistlused Pärnu linnavalitsuse karika pärast. Selle võitis Pärnu jalgpalliklubi. Teisena platseeris Vaprus.

Pallimeeste Riia ja Helsingi kaotuse silusid tublilt maadlejad. Maadlus on juba kaua aastaid alaks, millel eestlased saavutand tiheda rea oma suuremaid sporditriumfe. Praegusedki poisid tunnevad veel Lurichi, Abergi ja Hackenschmidt nimesid, mis kogu maailmale olid kauni jõu kehastuseks. Eesti atleedid ilmusid olümpia areenile esmakordselt 1917 a. Stokholmis, siis küll alles Vene trikolooriga rinal. Stokholmi mängude maadluskangela-seks oli Martin Klein, kes poolfinaalis võitis soomlase Asikaise 11 tunni 40 minutiga. See oli maailma kestvaim maadlus. Suurest võitlusest väsinuna kaotas Klein finaalis rootslasele Claes Johanssonile. 1924 a. mängudel tuli E. Pütsep kärbeskaalus ilmameistriks, kuna Eesti maadluses platseeris Soome ja Rootsi järel kolmandana. Euroopa esivõistlustel 1926 a. tuli V. Väli sulgkaalus euroopameistriks, kuna Eesti, Saksa ja Rootsi eesolekul kindlustas omale jälle kolmanda maadlusrahvuse koha.

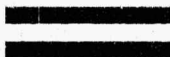
Nüüdsetel viimastel suurtel rahvusvahelistel maadlusvõistlustel Helsingis võitsid Käpp ja Kusnets esimesed kohad kerge- ja keskkaalus. Vaatajaid võistlustel oli kolme õhtu kohta ligi 10.000. Käpp võitis ilmameistri Vesterlundi seljavõiduga. Kusnets sai töövõidu euroopameistrilt sakslaselt Bräunilt ja Soome maadluskuningalt Kokkisel. Nii tehti maadlusmatil tasa nah kuulimeeste kaotus.

Meie oludes peaaegu mõistmata spordikirg avaldus poksi ilmameistri võistlusel Chicagos Tunney ja Dempsey vahel. Päältvaatajaid sellel matšil oli 165.000 ja üldine sissetulek 2.685.000 dollarit. Honoraari sai matši eest Tunney 1 miljon ja Dempsey 450.000 dollarit. Võitjaks matšil tuli ilma-meistri tiitli kaitsja Gene Tunney, kes nüüd oma paremuse uuesti kinnitas kümneroundilises matšis saavutatud punktivõiduga.

Tunney ütleb, et loomulikult ei või iga inimene tõusta poksiringi ilma-meistriks, kuid siiski võib igaüks võimalust leida mingil alal meistriks saada. Kuid alati on sellejuures deviisiks: Hambad kokku pigistada! Ennast mitte maha lüüa lasta! ja kui kord peab kukkuma, siis naerda, püsti tõusta ja paluda teist portsjoni.

Mäng, võitlus ja sport on inglaste, maailma mehisemate meeste, tõuomadus. Meile võib uuesti näida mõistmatuna, kui kuuekümnenda aastane John Galsworthy, inglise ja maailma praegusaja kirjanduse suuri nimesid, lausub, et vaid sport võivat kõrgel lehvivana hoida idealismi lippu.

Toomas Kivi.

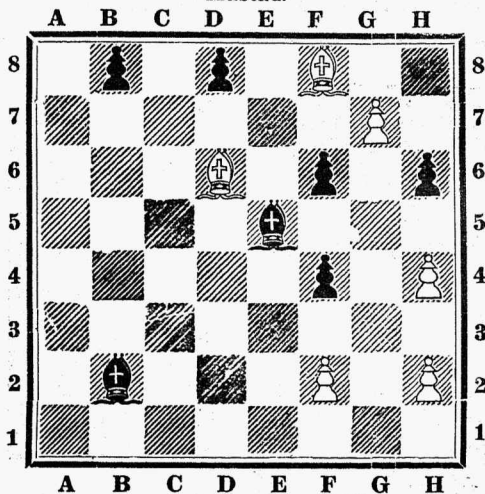
Kabe.

Toimetaja A. Burmeister.

Lõpumäng nr. 16.

Kokku säädnud S. Scheermann (Rakveres).
„Noorusmaa“ originaal.

Mustad.

Valged.

Valged: Kd6 ja f8, Lf2, g7, h2 ja h4.
Mustad: Kb2 ja e5, Lb8, d8, f4, f6 ja h6.
Valged algavad ja võidavad.

Selle lõpumängu lahendamine annab võistluse kolm punkti.

V. Mikenas'i lõpumängu nr. 13 lahendus.

1. e5 — b6, Ka5 c7,
2. c1 — b2, c3 : a1K,
3. g7 — h8K, Ka1 : f6,
4. Kh8 : e5 : b8, f8 — e7,
5. Kb8 — e5 ja valged võidavad.

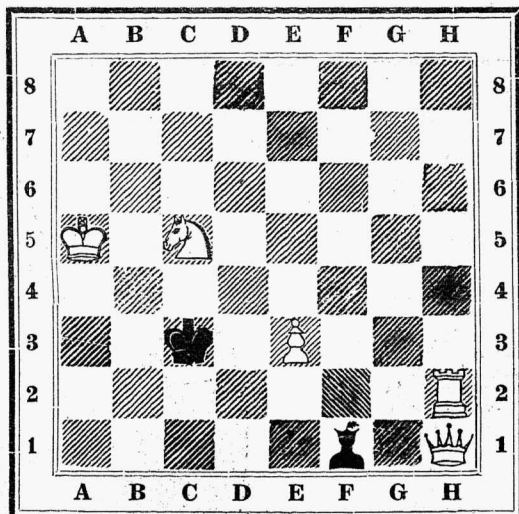
Õiged lahendused lõpumängule nr. 13 saatsid: B. Kärner ja Evald Karp (Tallinnast), V. Mudi (Kumnast), Endel Markson (Rakverest), B. Keres ja Paul Tõldsep (Tartust), Eugen Lagsdin (Riiast), Paul Maivel (Haapsalust).

Male.

Toimetaja A. Burmeister.

Ülesanne nr. 24.

Kokku säädnud Evald Karp (Tallinnas).
„Noorusmaa“ originaal.
Mustad.

Valged.

Valged: Ka5, Lh1, Vh2, Rc5, Ee3.
Mustad: Kc3, O1.

Valged algavad ja annavad malt kahe sammuga.

Selle ülesande lahendamine annab võistluse kaks punkti.

G. Vehtersteini lõpumängu nr. 12 lahendus.

1. e6—e7, Rh6—g8,
2. e7—e8R, Rg8—h6,
3. Re8 : g7 (!), Kh8 : g7,
4. f5—f6 + ja valged võidavad.

Õiged lahendused lõpumängule nr. 12 saatsid: Evald Karp, B. Kärner ja V. Mikenas (Tallinnast), Paul Maivel (Haapsalust), A. Karu (Tartust), Martin Villemson (Pärnust), Endel Markson (Rakverest), G. Vehterstein (Vändrast).

Üleriiklik Eesti koolinoorsoo maleturniir.

II Eesti koolinoorsoo malekongressi otsuse põhjal peetakse VII üleriiklik Eesti koolinoorsoo maleturniir Viljandis, algusega 29. detsembril s. a. Turniirist võib osa võtta Tallinna, Tartu, Narva ja Pärnu kõige rohkem kolme, teised linnad kahe ja maal asuvad keskkoolide ühe esindaja-maletajaga.

VII ü. E. k. m. korraldava komitee poolt on välja saadetud ringkirjad, milles palutakse korraldada eelturniire (igas linnas keskkoolidevaheline ja maalasuvais keskkooles kooli-maleturniir) ja hiljemalt 1. detsembriks s. a. teatada üldturniirile saadetavaist maletajast

(maletaja nimi, kool ja missugust linna või kooli esindab).

Pääle VII ü. E. k. m.-turniiri peetakse III Eesti koolinoorsoo malekongress.

Korraldava komitee muretseb turniirist ja kongressist osavõtjatele tasuta korteri.

Ülesandjaile teatatakse detsembris turniiri täpne algus, kongressi päevakord jne.

Ülesandmisi palutakse saata aadressil: Elmar Ots, Viljandi linna gümnaasium.

Samal aadressil palutakse pöörduda korraldava komitee poole igasuguste turniirisse puutuvate küsimustega.

Kaunis üllatus. | „Noorusmaa“ kingitused.

Vali, mida soovid! Määratu hulk ilusaid asju igäühele.

Võid saada neist alamaltoodud asjust, mis iganes soovid! Julgeimad unistused teostuvad. Vali ainult meelepärane asi ja saada vastaval määral „Noorusmaa“ käesoleva aasta tellimisi, siis saadki soovitud asja. See on „Noorusmaa“ autasu Sinule Siin 100 eest „Noorusmaa“ hääks tavaliste protsentide asemel. See pole miski õnneloo, et miski armuand, vaid otstarbekohane ja väärikas **autasu**, mille saad oma 100 eest. Saada „Noorusmaa“ talitusele (aadress: Tallinna, Rataskaevu 22) tellijate nimed ja täpsed aadressid, ühtlasi teata oma nimi ja aadress ning soovitud asja nimetus ja number, siis saadetakse soovitud asi kohe Sulle. Vaata juhiseid teisel leheküljel.

„Noorusmaa“ maksab 1/4-aastas 100.—, 1/2-aastas 200.—, aastas 400.— marka.

Nr. 1. Elektril taskulamp ühes batarreiga. Saate 3 aastatellimist ja teie omandate selle ülitarviliku asja.

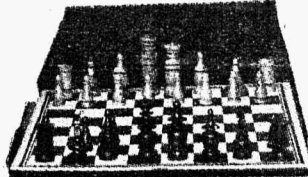
Nr. 5. Ärataja lauakell. Saate 7 aastatellimist, siis saate reguleeritud käiguga nägusa ärataja kella, mis igal ajal väga tarvilik.

Nr. 2. Soome nuga (puss), tera pikkus 9,5 cm. (Naistele väike perimutri peaga, tera 4,5 cm.). Saate 4 aastatellimist ning teile saadetakse mõnus tarberist.

Nr. 6. Raadio detektorvastuvõtja. Saate 8 aastatellimist, siis saate kõige moodsama detektori, millega võib kuulata peale Tallinna saatejaama veel Helsingi ja Leningradi jaamu.

Nr. 3. Malendid, lakeeritud, ühes malelauga. Saate 5 aastatellimist, selle eest saate kõige kultuursema mängu vahendid.

Nr. 4. Piltpostkaartide album 300 kaardi tarvis. Saate 6 aastatellimist, ja teie saate suure nägusa albumi.

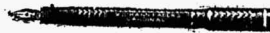
Nr. 8. Kingad, kerged, paremat jagu tenniskingad, saab see, kes saadab 10 aastatellimist.

Nr. 10. Reisisumadan kahe lukuga. Saate 12 aastatellimist, siis saate suure fibersumadani, kuhu mahub ülikond ja kõik reisil tarvilik varustus.

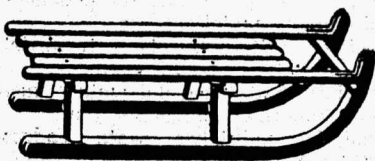
Nr. 7. Uisud saab igatks, kes saadab 9 aastatellimist.

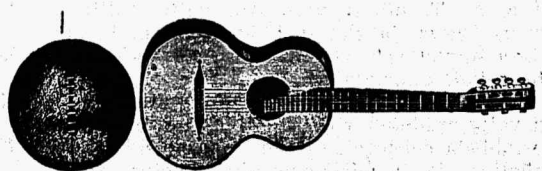
Nr. 9. Täidetav taskusulepea, kõrges väärtuses, kuldsulega. Saate 11 aastatellimist, ja teie omandate selle ülipraktilise asja, ilma milleta ükski kultuurinimene toime ei tule.

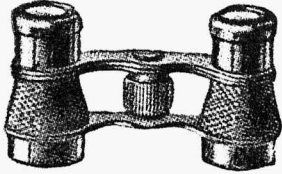
Nr. 11. Nahkmap (portfelli) saab igatks, kes saadab 13 aastatellimist.

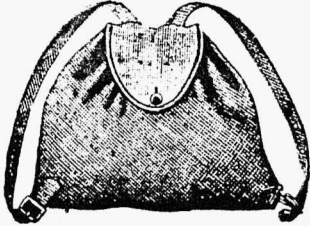
Nr. 12. Spordikelk kahele inimesele. Jumalik riist talvel kelgumisel sõitmiseks. Saate 14 aastatellimist, siis saate kelgu, ning teil pole kunagi enam tarvis kelgumäele minnes kelgu eest üüri maksa.

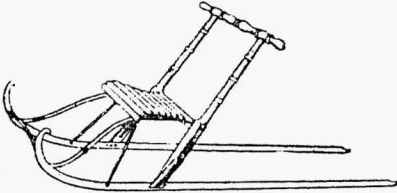
Nr. 15. Jalgpalli või gitarril 7 keelega, lakeeritud kasest saab igatks (omal valikul), kes saadab 17 aastatellimist.

Nr. 13. Teatri binokkel. Mõnus riist jalu tuskäigul, huvireisil ja teatris. Saatke 15 aastatellimist, siis on ta teil käes.

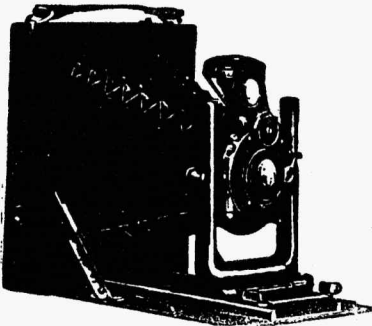
Nr. 14. Reisiseljakott, tarvilik nii noorele kui vanale. Saatke 16 aastatellimist, ja teie saate ta endale.

Nr. 17. Soome kelk pikkade jalastega. Saatke 19 aastatellimist, siis saate selle mugava spordiabinõu.

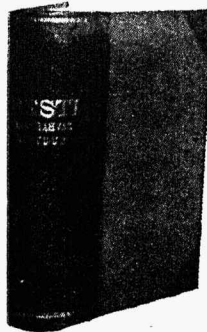

Nr. 18. Braslet-kella, reguleeritud käiguga ja vastutusega, saab igatks, kes saadab 20 aastatellimist.

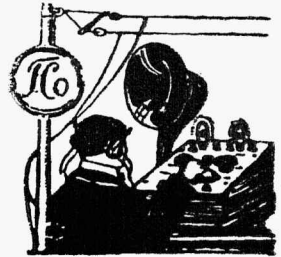

Nr. 20. Päevapildiparaadi 10x15 cm. kokkukäiva löötsaga ja metallkastiga saab igatks, kes saadab 30 aastatellimist. Siis pole teil enam tarvis maksa päevapiltide kallist tasu, vaid võite ise taskuraha teenida piltide valmistamisega tuttavale.

Nr. 16. Suusad, vähemalt 7 jalga pikad, saab igatks, kes saadab 18 aastatellimist. Suusatamine on õilis sport. Suuskadel on mõnus libiseda üle sügava lume sõpru vaatama ja „temake-sele“ külla.

Nr. 19. Koguteos Eesti nahkkõites. Saatke 25 aastatellimist, siis saate selle kultuurteose, mis ei tohi puududa ühegi tõsise eestlase laualt.

Nr. 21. Lampaparaat — raadiovastuvõtja ühelambiga universaalaparaat, millega võib kuulata kõiki Euroopa saatejaamu. Saatke 50 aastatellimist, siis saate kultuuri suursaavutuse, millega võite kõiki Euroopa kontserte ja kõnesid oma kodus kuulata.

Nr. 22. Jalgratas. Saatke 100 aastatellimist, siis saate soliidid spordi- ja liikumisvahendi.

Juhiseid.

Igatks, kes käesoleva juhatuskirja järele „Noorusmaa“ tellimiste kogumise teel kavatseb mõnd asja autasuna omandada, peab silmas pidama järgmisi juhiseid ja nõudmisi:

1. Tellijate nimed ja täielikud postiaadressid tulevad kirjutada selgesti „Noorusmaa“ tellimiskaardile. Tellimiskaarte võib saada „Noorusmaa“ talitusest.
2. Kogutud tellimised tulevad alati ilma viivitusega talitusele üles anda.
3. Kogutud tellimisraha tuleb saata rahakaardiga (Tallinnas asujail tuua isiklikult) hiljemalt enne kalendri-aasta lõppu „Noorusmaa“ talitusele. Enne tellimisraha kättesaamist ei anta autasu välja.
4. Ühes viimase rahasaadetisega tuleb teatada soovitava asja nimetus ja number käesoleva juhatuskirja järele.
5. „Noorusmaa“ talitusele saadetavast tellimisrahast ei tohi mingisuguseid protsente ja saatekulusid maha arvata.
6. Iga aastatellimise aset võib täita kahe poolaasta või nelja veerandaasta tellimisega.
7. Erakordselt võib „Noorusmaa“ talitus anda auhinnaasaja soovil selles juhatuskirjas nimetatud asja asemel mõne teise siin nimetatud samaväärtusliku asja.
8. Kui mõni kogub sellase arvu tellimisi (üle 20-mne), mille kohta käesolevas juhatuskirjas pole ühtki asja autasuks ette nähtud, siis määratakse talle autasu igakordsel kokkulepeel „Noorusmaa“ talitusega.

Kirjuta oma sugulasile, sõpradele, tuttavale ja palu neid tellida.

Pööra lugemistubades ja ooteruumides viibijate poole, käl avalikes kohtades tellimisi kogumas.

Pea veel meeles, et iga tellimiste koguja võtab „Noorusmaa“ talituse korraldusel osa noorusmaalaste „võidulennust ümber maa-kerä“, mis on ligemalt seletatud „Noorusmaa“ 1927. a. 13/14 numbris.

NOORUSMAA

ILMUB KAKS KORDA KUUS

Tellimishind aastas 400 mk., pool-
aastas 200 mk., veerandaastas 100 mk.

Tellijana Eesti Kirjastus-Õhutusühendus, Põhik. l. 2.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR